

Iskalo županijskega kmetijske zveza. — Cena 28 Din za celo leto. — Za mesecemate 30 Din. — Posamezna številka 1 Din. — V inzeratnem delu vsaka določna vrstica ali nje prostor 10 Din. • Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Spol in depoz naj se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“, narodnega reklamnega in inzeratnega Uredništva „Domoljuba“ v Ljubljani, Kaplarjeva ulica šte. 6.

Poročilo o delu ljubljanskega oblastnega odbora.

Ljubljanska oblastna skupščina se je sešla pretekli ponedeljek.

Nad vse poučeno je poročilo, ki ga je podal oblastni predsednik dr. Natlačen. To poročilo je največji in najboljši dokaz, kako sedanji oblastni odbor pod vodstvom SLS hodi po stopnicah prejšnjega deželnega odbora kranjskega.

Iz poročila posnemamo naslednje:

Največje delo v tem času je bilo reševanje zapostavljenih občinskih proračunov, katerih je bilo v pospešenem tempu v šestih tednih blizu 300, tako da so bili konec maja rešeni mahodane vsi. Letos bo pobiranje občinskih davčnin ob novem letu urejeno, seveda, kolikor jih bodo občine pravočasno predložile. Radi hitrega in točnega poslovanja tako pri občini kakor pri oblastnem odboru so se uvedle nove tiskovine po vzoru štajerskih, ki so se izkazale kot zelo uporabne.

Občinski oddelek je izvršil v tem času 8 občinskih revizij. Pri dveh revizijah se je žal pokazala potreba izročiti župana državni upravi.

Ubožna oskrba.

Občinski oddelek nadzira gospodarstvo z ubožnimi zakladi in njihovimi napravami, rešuje letno proračune in obračune, rešuje pritožbe glede gospodarstva z ubožnimi napravami in porazdelitve bremen ubožne oskrbe na občane ter pritožbe ubožcev proti ukrepu občine, zadevajoče njih oskrbo.

S temi pritožbami ima občinski oddelek največ posla, ker mnogo občin ne more, dosti pa tudi neče svojih revežev oskrbovati v zadostni meri. Revnim občinam bo v tem pogledu mnogo pomagano z uredbo o okrajnih blaginjah, ki predvideva prevzitev dela bremen ubožne oskrbe na celi okraj.

Šolstvo

Oblastni odbor vzdržuje pisarno in naučenišče oblastnega šolskega odbora.

Ubožnim občinam je vračal znatnejše komisijske stroške, nastale jim pri gradbi novih sol. V enem primeru je prevzel izdelavo načrtov za šolsko stavbo. Sploh namerava vpejati izdelavo načrtov za šolske stavbe po svojih organih, tako da se bo projektiranje šolskih zgradb poenotilo in po možnosti poenotilo.

Oblastni odbor je razdelil končno okroglo 800.000 Din kot podpore za zgradbo odnosno prezidavo osnovnih sol. Se v tem proračunskem letu bo predvidoma razdelil v enake na-

mene najsiromašnejšim občinam še nadaljnjih 400.000 Din. Pri razdeljevanju teh podpor postopa oblastni odbor po načelu, da imajo biti teh podpor deležne predvsem najsiromašnejše občine. Za zgled naj navedem, da imamo v naši oblasti seisklo občino, ki ima radi kritja streškov za zgradbo šole nič manj kakor 2250 odstotno občinsko doklado na neposredne državne davke.

Poučni strokovni tečaji.

Podruželske občine največkrat ne morejo občinskih tajnikov zadostno plačati. Navezane so zato na osebe iz drugih poklicev, največkrat na organiste, ki so zbog svojih nizkih prejemkov prisiljeni iskati si stranskega zaslužka. Da se organisti za občinske tajniške posle usposobijo, je uvedel oblastni odbor letos na orglarski šoli Cecilijanskega društva v Ljubljani celoleten in obvezen tečaj o občinskem tajništvu.

Poleg tega tečaja je organiziral oblastni odbor uradne županske tečaje, ki jih je prevodila županska zveza.

Gasilstvo

Oblastni odbor je prejel letos od 125. prostovoljnih gasilnih društev prošnje za podpore. Podelil je 101 društvu skupaj 95.750 Din iz svojega proračuna.

Izgotovljen je osnutek uredbe o požarnem redu, ki ga danes predložim skupščini. Uredba temelji na modernih načelih in bo brez dvoma zagotovila gasilstvu za bližnjo bodočnost krepak razvoj.

Za kmetijstvo

Kmetijstvu je oblastni odbor posvečal veliko skrb, s prav posebno pozornostjo se je pospeševala ureditev gnojšč in gnojničnih jam ter ureditev hlevov. V ta namen je razdelil oblastni odbor nad 100 vagonov cementa za okoli 700 gnojničnih jam in gnojšč; poleg tega bo iz letošnjega proračuna nakazal še okoli 300.000 Din denarne podpore kot nagrade onim posestnikom, ki so letom tega leta uredili svoja gnojšča in hleve.

Oblastni odbor je sodeloval pri 18 živinorajskih in konjerejskih premevaljih ter kmetijskih razstavah z denarnimi podporami in strokovnim sodelovanjem. Podpiral je gnotno živinorejske organizacije, subvencioniral je podpore vredno mlekarništvo in razdelil v ta namen 130.000 Din. Prispeval je in sodeloval pri zatiranju nalezljivih živinskih bolezni

(repljenje prasičev itd.). V svrhu pospeševanja reje drobnice namerava še letos izvršiti nakup okoli 100 plemerskih ovac.

Poljedelstvo se je pospeševalo z ustanovitvijo trijerskih postaj za sortiranje žita. V teku je akcija za izvedbo večjega števila poizkusov z domačinimi in drugimi žitnimi vrstami ter umetnimi gnojili in sicer 3 večje ogledne v Škofji Loki, na Grmu in Mali Loki ter več manjših ogledov pri posameznih posestvih.

Vinogradništvu je prišel oblastni odbor na pomoč s prispevki za cenejši nakup galice; izdal je v ta namen okoli 600.000 Din. Snuje se trtni nasad z matičnjakom in sortimentnim vinogradom v Draščih, povečuje se matičnjak v Črnomlju in trtnica v Kostanjevici.

Sadjarstvo se je pospeševalo z nabavo in širjenjem strokovne literature, s podporami sadjarskim organizacijam, prispevki za šolske vrtove. Podpiral je oblastni odbor tudi gradnjo sušilnic za sadje.

Osnova vsega kmetijskega napredka je izobrazba; zato je oblastni odbor z vso vnemo negoval kmetijsko šolstvo.

Za uspešnejšo popularizacijo kmetijske in gospodinjске strokovne izobrazbe med narodom je oblastni odbor priredil dva šesttedenska tečaja za ljudsko-šolsko učiteljstvo in s tem ustvaril možnost, da se bo že letos vršilo vsaj 30 kmetijskih nadaljevalnih tečajev po ljudskih solih.

Oblastni odbor je priredil v tej dobi osem desettedenskih gospodinjских tečajev; za prihodnje letos so predvideni v novem proračunu krediti tudi vzdrževanje gospodinjских nadaljevalnih sol.

Kmetijski oddelek je organiziral in priredil tudi večje število kmetijsko strokovnih prodavani po deželi.

Da se omili od elementarnih nezdog povzročena beda, je razdelil odbor med prizadete izdatne količine živil in sicer od zadnjega zasedanja 65 desetonskih vagonov koruze.

Mnogim živinorejcem, ki jih je zadela nesreča pri živini, je podelil oblastni odbor, da jim olajša njihovo nesrečo, izdatne podpore v denarju.

V teku je nova podporni akcija radi letošnje suše in drugih ujm.

Zavedajoč se velike važnosti kmetijskega združništva za ohranitev in povzdigo kmetijskega gospodarstva, je razdelil oblastni odbor v ta namen podpor v znesku 300.000 Din.

Med tem je pristopil oblastni odbor tudi k sistematičnemu delu za čimprejšnjo ustanovitev oblastne savarovalnice za živino in pro- ti toči.

Javne zgradbe

Za izboljšanje naših cest.

Takoj po 1. aprilu 1928 izvršeni notranji kreditivi je gradbeni oddelek posvetil posebno pažnjo obnovitvenemu delu na polju javnih zgradb. Deželne in okrajne ceste so postale v zadnjih letih vsled zelo živahnega prometa ter nezadostnih denarnih sredstev težko uporabljive in mestoma celo nevarne za promet. V svrhu rednega vzdrževanja je oblastni odbor že dosedaj nakazal cestnim okrajnim odborom iz svojega letošnjega proračuna znesek 4.000.000 Din, pomnožil število cestarskega osebja od 185, kolikor jih je prevzel od gradbene direkcije, na 400 ter uredil s posebno začasno uredbo službeno razmerje oblastnih cestarjev, pri čemer so se sesterjem nanovo regularili in izdatno zvišali službeni prejemki. Uprava deželnih cest je s tem pričela normalno poslovati.

Novi mostovi.

V gradnji se nahajajo, oziroma so se že dovršili: novi železobetonski most čez Jereko v Bohinju, železobetonski most čez Pšato v Mostah ter v Gerajtah pri Škofji Loki; nadalje leseni mostovi čez Krško pri Smihelu, čez Medvedjek pri Polhovem gradu, čez Unec pri Planini, čez Soro na Trati v Poljanski dolini, čez Curnovec na ljubljanskem barju itd. Odstranilo se je večinoma že povodenske poškodbe v Kokrški, Poljanski in Selski dolini.

Novo ceste.

V najkrajšem času bodo končana dela za preložitev ceste Miaka—Tenetiše, preložitev klanca v Ločni pri Novem mestu, ponižanje klanca na cesti Nemska vas—Poljane ter del proge Radohova vas—Sela.

Izvršujejo se gradbena dela na cesti Markovec—Viševk. Pričela se bo graditi oblastna cesta Kostanjevica—Ostrc in Višnja gora—Polica. Preložila se bo oblastna cesta Semič—Kot in oblastna cesta Grosuplje—Ponova vas. Na novo se trasi oblastna cesta Hinje—Smuka.

V letu 1928. se bo poleg drugih manjših del izvršilo še trasiranje ceste Leskovec—Sv. Duh in Impolca—Studeneč v krškem okraju.

Izvršen je generalni načrt za belokranjski metliški vodovod. Skupno z državnim higijenskim zavodom so se izvršili nekateri načrti za napravo kapnic in manjših vodovodov.

Okrajni cestni odbori

V zvezi z gradbenim oddelkom je omeniti, da vrše velik del samoupravne gradbene službe cestni okrajni odbori, odnosno okrajni zastop. V ljubljanski oblasti imamo 27 okrajnih cestnih odborov in — na ozemlju bivše Štajerske, ki je priključena sedaj ljubljanski oblasti — 3 okrajne zastope. Važnost cestnih okrajnih odborov, odnosno okrajnih zastopov glede opravljanja gradbenih javnih del, se razvidi, ako omenim, da znaša vsota dohodkov 27 okrajnih cestnih odborov v ljubljanski oblasti 15.376.048 Din, na cestne zadeve odpadajoči del dohodkov treh okrajnih zastopov v ljubljanski oblasti pa 2.452.097 Din, tako da znašajo vsi dohodki teh edinic v ljubljanski oblasti, v kolikor so namenjeni cestnim zadevam, 17.828.145 Din. Ti cestni odbori odnosno okrajni zastopi upravljajo v ljubljanski oblasti pod nadzorstvom oblastnega odbora 2.730.448 km oblastnih, odnosno okrajnih cest.

Zdravstvo in dobrodelnost

S prevzomom zdravstvenih in dobrodelnih zavodov v oblastno upravo se stopnjama in hitro izboljšuje uprava prevzetih zavodov.

Oblastnemu odboru se je posrečilo doseči ravnotežje v oblastnem proračunu in s tem nuditi zavodom zadostna sredstva za redno in nemoteno obratovanje. Zavodi, ki so bili pod državno upravo obteženi s visokimi dolgi, bodo zaključili prvo poslovno leto, odkar so v oblastni upravi, brez vseh dolgov. Oblastni

Oblastni odbor vrši priprave za pozidanje bolnice za duševne bolezni, ker je sedanje stanje, kakor znano, nevdržno.

Da si vzgoji izvežbanost strežniško osebje, je oblastni odbor ustanovil Oblastno strežniško šolo, ki od 15. sept. t. l. dalje že posluje.

Za bolnico za ženske bolezni je bila prevzeta v oblastno upravo tudi **babiška šola**, ki je združena s to bolnico.

Ustanovili sta se novi zdravstveni okrožji v Preddvoru in Sodražici, vrše pa se priprave za preureditev nekaterih drugih zdravstvenih okrožij.

Mladinsko skrbstvo je oblastni odbor znatno preuredil in izpopolnil.

Točasno vzdržuje oblastni odbor 175 otrok (sirot, polsirot in zapuščenih), dočim je država pred prenosom teh poslov na oblastni odbor vzdrževala le 60 otrok. Deco, ki je v reji pri družinah, ima oblastni odbor pod stalnim nadzorstvom tako glede duševnega kot tudi telesnega napredka. Dosedanj, z rejeništvom doseženi uspehi, so prav zadovljivi.

V zdravilišču na Golniku vzdržuje obl. odbor 12 mest s polovično oskrbnino za siromašne bolnike. Oskrbnina za III. razred pa se je sploh znižala za 10 Din dnevno.

V oblastnih bolnicah se oskrbuje toliko bolnikov, da znaša skupno število oskrbnih dni 50.000 mesečno. Enostavna posledica velikega števila oskrbnih dni je kopicja prošenj za odpis ali znižanje oskrbnih stroškov. Tekom leta odpisani stroški v vseh oblastnih zavodih bodo znašali 8.500.000 do 9.000.000 Din.

Oblastni odbor je tudi bolnice na teritoriju ljubljanske oblasti, ki niso v njegovi upravi, kot so Ženska javna bolnica v Novem mestu. Bolnica usmiljenih bratov v Kandiji in Občinska javna bolnica v Krškem rešil precejšnjih težkih razmer in jih dvignil s tem, da jim redno povrača oskrbne stroške za siromašne pripadnike ljubljanske oblasti. Iz tega naslova bo nakazana tem zavodom do konca leta iz oblastnih sredstev okrogla vsota 1.100.000 dinarjev.

V okviru splošnega socialnega skrbstva je oblastni odbor osredotočil svoje delo predvsem na podpiranje gradnje stanovanjskih hiš z malimi stanovanji. To mu je omogočila uredba o ustanovitvi zaklada za gradbo malih stanovanj, ki jo je oblastna skupščina sklenila v svoji seji dne 16. marca t. l. in ki je doletela v ta namen za letos znesek 1.000.000 Din.

Doslej je zaklad za gradbo malih stanovanj nudil kreditno pomoč pri gradnji 65 hiš z malimi stanovanji, ki so se že dogradile, odnosno se še grade.

S kreditno pomočjo zaklada so se gradile odnosno se grade hiše predvsem v Ljubljani in okolici. Dalje je zaklad izdatno podpril stanovanjsko akcijo v Trbovljah in Dol. Logateu.

Stavbni zadrugi »Dom in vrta« v Trbovljah je zaklad dosedaj zagotovil poročito za skupno 200.000 Din gradbenega kredita in 3 odstotni prispevek k obrestovanju posojil v znesku 356.000 Din. Stavbno akcijo Dol. logaške občine je zaklad podprl s tem, da ji je zagotovil 3 odstotni prispevek za obrestovanje posojil v znesku 843.000 Din, ki so bila najeta za gradnjo 14 delavskih hiš.

Razen tega je zaklad za gradbo malih stanovanj dal doslej raznim stavbnim zadrugam 560.000 Din brezobrestnega posojila za

Druge socialne delo oblastnega odbora.

Oblastni odbor je dalje omogočil s svojo podporo 4 gospodinjske tečaje za delavska dekleta. Razni mstrokovnim organizacijam in društvom, ki se bavijo s izobrazbo delavstva, je dal podpore 31.000 Din.

Za gladujoče rudarje v Trbovljah, Hrastniku in Kočevju, ko so bili brez dela in kruha, je dal oblastni odbor skupno 88.029 Din podpore.

V času od 1. februarja do 30. septembra je dala oblastna doklada k državni trošarini: na vino 4.372.911.41 Din, kar odgovarja konsumu 124.940.83 hl vina, na vino 44.825.84 Din, kar odgovarja konsumu 56.03 hl vina, na pivo 2.036.179.50 Din, kar odgovarja konsumu 32.841.61 hl piva (od tega je 28.056 hl piva iz pivovarne Union v Ljubljani, ostanek je bil v oblast uvožen), na navadno žganje 2.048.411.99 Din, kar odgovarja konsumu (1 liter je ca 45° alkohola) 3.034.68 hl navadnega žganja, na Špirit 7.742.797.19 Din, kar odgovarja konsumu 4.554.59 hl 100% čistega alkohola. Skupaj 16.245.125.93.

Donos oblastne trošarine na potrošnja premoja je do konca septembra 737.685.68 dinarjev.

Takso na motorna vozila predpisuje obl. finančna uprava na podlagi registrov, ki so jih dala na razpolago politična oblastva I. stopnje. Dosedanji finančni efekt (do 30. IX.) te takse znaša 367.241.50 Din.

Dalje je oblastni odbor sklenil, da se sestra popriranje te takse od vozil, ki so last gasilskih in reševalnih društev, kolikor služijo za akcije bližnjemu v pomoč, dalje od vozil Rdečega križa in končno od takozvanih avto-taksijev, to je vozil, kojih lastniki se poklicno bavijo s prevažanjem oseb radi svojega preživljanja ter plačujejo od tega posla občo pridobnino.

Na oblastni plesni taksi se je pobralo do 30. septembra 395.235 Din, kar dovolj jasno priča, da se pri nas še veliko pleše. Zlasti v zadnjem času se je vdomačila navada, da se prirejajo plesi v zasebnih hišah, ker so priveditelji pogrešnega naziranja, da se s tem izognejo oblastni taksi. Oblastni odbor je tudi v tem pogledu storil potrebne korake, da ples omeji na minimum, če ga ne more popolnoma zatreti. Pri uvedbi te takse je imel oblastni odbor pred očmi težke kvarne posledice, ki jih plesi povzročajo v gmoitem, zdravstvenem kakor tudi moralnem oziru. S plesom je navadno združeno čezmerno popivanje in veseljačenje, plesi v tesnem, z dimom in alkoholom prepojenem ozračju zdravju škodljivi, ples daje dalje neizbežno priliko prekomernemu zapravljanju težko prisluženega denarja.

Končno so plesi velikokrat tudi torišče in povod najrazličnejšim nrvstvenim zablodam, ki pravtako kakor pijančevanje uničujejo organizem slovenskega naroda.

Obiskovalci nočnih lokalov so plačali na posebni taksi do 30. septembra 125.687.75 dinarjev. Uvedba davščine na nočni obisk javnih okrepčevališč in zabavišč ni zasledovala fiskalnih ciljev; hotela je le preprečiti čezmerno ponočevanje.

Gledališka taksa je donesla 62.818.75 dinarjev. Tu ni še vpoštevan donos te takse v septembru, ker še ni izvršen obračun.

Končno naj omenim še kinematografsko takso, ki izkazuje do 30. septembra 302.130.90 Din donosa.

25% doklada na posebno pridobnino, to je davek od podjetij, ki so zavezana javnemu polaganju računov, je dala dosedaj šele 320 tisoč Din, a bo po vsej priliki proračunaní znesek 2.000.000 Din dosežen.

Krajske deželne elektrarne

v l. 1927. in 1928. Last Krajskih deželnih elektrarn so: centrala Završnica v Zirovnici, elektrarna v Bohinju in Zagradcu. V njeni upravi se nahaja centrala v Zireh.

Elektrarna Završnica ima dva agregata po 1500 KS, od katerih je vedno le eden v obratu. Vodne razmere so ugodne. Vodna množina je zelo stalna, pade le v času velike suše in pozimi en mesec. Takrat ne more kriti potrebe na toku, zato se misli na postavitev kalorične rezerve. Daljnovodi visoke napetosti so dolgi 95 km. V zadnjem času so se izvršila sledeča dela: Od novembra do aprila se je zgradil 40 km dolgi daljnovod iz Bleda do Bohinjske Biele z odepom v Ribno. Na tem daljnovodu je 150 konzumentov. Letos od julija do septembra se je zgradil 10,6 km dolgi daljnovod iz Radovljice v Kroko in 6,7 km iz Hrušice na Dovje. Koncem avgusta je pričela obratovati z električnim tokom iz Završnice Kroparska zadruga. Omrežje se je letos povečalo za 40% v primeri s stanjem ob prevzemu elektrarne. Stalno se izboljšujejo in združujejo obstoječe naprave. Za čas največjega pomanjkanja vode se je našel izhod z rezervo v kalorični centrali jugočeške.

Elektrarno v Bohinju je zgradil avstrijski vojaški erar med vojno. Ker ni bila mišljena na stalno obratovanje, je bila zgrajena iz lesa. Turbina je že zelo obrabljena. Ta elektrarna oskrbuje s tokom Bohinj. Letni dohodeki 250 tisoč Din zadoščajo komaj za kritje režije in vzdrževanja. V slučaju večjih popravil je elektrarna skozi nekaj let obsojena na pasivnost. Potreba bi bilo proučiti možnost zgraditve nove, večje, moderne centrale v bližini sedanje, ki bi mogla kasneje obratovati skupno z Završnico in bi tej ne bila potrebna kalorična rezerva. Bohinjska elektrarna bi prevzela osnovno obtežbo skupnega omrežja, Završnica pa bi krila le potrebo preko delazmožnosti bohinjske elektrarne.

Elektrarno v Zagradcu je oblastni odbor prevzel 15. junija 1927. Elektrarna je v desolatnem stanju. Kupna cena je bila 1 milijon dinarjev. Za vzdrževanje in zboljšanje naprav pa se je porabilo doslej že nad 600.000 Din brez vpoštevanja lastnih dohodkov. Vsi stroji in naprave ne funkcionirajo brezhibno. Daljnovod je dolg 40 km. Letos se je zgradilo 9 km novega daljnovoda. Izvršilo se je polno zboljšav. Elektrarna bo še dolgo obsojena k pasivnosti. Večjega priključka ne prenese, manjši pa ne prinaša potrebnih dohodkov. Na to elektrarno se je nameravala priključiti Litija. Ker bi bile potrebne prevelike vstave in bi bila rentabilnosta problematična, bo treba najti za Litijo drugo, ugodnejšo rešitev. Vse investicije za zboljšanje elektrarne ter povečave omrežij se ne izvršujejo z ozirom na dobičkanost investicij, marveč le v svrhu gospodarskega dviga prizadetih krajev.

Elektrarna v Zireh je po delih za zopetno vzpostavitev obrata letos v maju pričela obratovati. Za njo se je izdalo doslej 2.000.000 Din. S slavnobno tvrdko »Obnova« pa še račun niso sklenjeni, tako da bodo skupni stroški za vzpostavitev dela znašali 2.700.000 Din. Prejšnji upniki ne bodo svojih zahtev uveljavljali, dokler ne bodo izplačana dosedanja posojila, ki so potrebna za vzpostavitev obrata. Stari dolg znaša namreč 9.500.000 Din. Vodne razmere niso ugodne. Polni obrat je mogoč le približno 7 mesecev na leto. Ako bi bili izgledi na odjem ugodnejši, bi se postavila kalorična rezerva. Gmotni izgledi za elektrarno niso baš ugodni.

S tem je predsednik končal poročilo. Dodal je: »Mislim, da je delo tako, da lahko oblastni odbor stopi pred skupščino in pred javni sodni stol naroda.« Skupščinska večina je z

burnim ploskanjem vzela predsednikovo poročilo na znanje.

Nezaslišana žalitev skupščine

Nato je predsednik poročal: »Poslanci dr. Puc, inž. Zupančič, Sitar in tovariši so vložili predlog glede umora poslancev 20. junija v narodni skupščini, ki ga odkazujem odseku.« (Poslanec Zupančič: »Čitajte predlog!«) »Predloga ne bom čital, kakor tudi nisem čital prejšnjega predloga.« (Poslanci SDS in SKS kličejo: »Čitajte predlog!«) »To ni stvar oblastne skupščine. Sami pravite, da je oblastna skupščina gospodarska korporacija.« Poslanec Zupančič vstane: »Konstatiram, da je predsednik vedoma kršil poslovnik s tem, da ni prečital predloga, kljub temu da sem ga pravčasno opozoril. Ker ga noče prečitati, smatramo, d a se večina s tem solidarizira z belgrajskimi Puniši Račiči!«

Ob teh besedah poslanca Zupančiča je nastalo med poslanci večine viharno ogorčenje. Odločno so vstali in zahtevali, da poslanec Zupančič takoj prekliče kruto in težko žalitev tako skupščine kakor njenega predsednika. Poslanci dr. Adlešič, Breclj, Mazovec, Milavec, Gostinčar ogorčeno zahtevajo, da se varuje dostojnost skupščine in da se ne žalijo poslanci večine in skupščinski predsednik na način, ki nikakor ne spada v visoko skupščino. Poslanci večine kličejo: »Za morilce nas imajo! Med najgrše ljudi nas prištevajo! Naše poštenje sramotijo! Odločno si prepovedujemo, da bi se norčevali in nas obdolževali umorov. Nismo vaše sorte! Nimamo Trbovelj na vesti! Poslanec opozicije ugovarja. Najglasnejši so poslanci Bukovec, Zupančič in Lončar. Ing. Zupančič kriči: »Nisem tako govoril! Besede zavijate! Govoril sem pogojno! Ni res, ni res!«

V zbornici nastane silen nemir, hrup in trušč. Poslanci večine kličejo: »Ne dopustimo, da se seja nadaljuje, dokler ne prekliče nizkotne žalitve. Ven s takim poslancem! Takih žalitev ne prenese!« Predsednik je ves ta čas neprestano zvonil in skušal pomirjevalno vplivati. Poslanci večine vedno odločneje vztrajajo na tem, da se žalitev prekliče. Po daljšem zvonjenju se je predsedniku posrečilo umiriti zbornico. Spregovoril je: »Prekinjam sejo za deset minut, ker se je skupščina žalila na zelo težek in vsega obžalovanja vreden način.« (Ing. Zupančič: »Ni res, ni res!«)

Kljub temu, da je predsednik prekinil sejo, se zbornica ni pomirila, ampak so se prepričani še par minut nadaljevali. Poslanci večine so nato odšli v klubske prostore, kamor je predsednik pozval stenografa, da se ponovno ugotovijo besede.

Posl. Zupančič izključen za osem dni.

Po odmoru je predsednik zopet otvoril sejo ter dejal: »Ugotavljam, da je poslanec g. Zupančič zagrešil zelo težek, rekeli bi, skrajno težek prestopek zoper skupščinski poslovnik, da se je namreč pregrešil zoper parlamentarno dostojnost in kruto žalil to skupščino, ednosno veliko večino te skupščine in njenega predsednika s tem, da je izrekel v tej skupščini obdoličitev, da se večina solidarizira z belgrajskimi Puniši Račiči. (Poslanec Zupančič: »Ni res, ni res!«) Ogorčenje na desnici. Poslanec večine kličejo: »Res je, vsi smo slišali! Mazovec: »Škandal, da se upa tajiti!«) Z ozirom na izredno težo te žalitve, s katero je žalil to skupščino in predsednika, predlagam, da se izključi od sej za osem dni.« (Živahno odobravanje in ploskanje na desnici.)

Dr. Ukmar Polde, okr. zdravnik

v Litiji se je preselil z 10. oktobra v Oblakovo hišo

V Belgradu.

16. okt. Od strani pribičevcev se je pojavil v Belgradu politik Savčić, ki isce zvez z vlado. Kazgovarjal se je z vsemi politiki. Vlada stoji na stališču, da stopi takoj v razgovor s Hrvati, čim bodo le-ti stavili določene predloge, o katerih je mogoče razpravljati. Vlada je trdno odločena delo v skupščini nadaljevati.

17. Narodna skupščina silno pridno dela, odkar je ne ovirajo vpjajati iz zerjavovske in radičevske stranke. Nekoliko skušajo ponagajati zemljoradniki, pa ne opravijo dosti. Predloženi so bili štiri važni zakoni: O menticah, čekih, državnih pravnih in odvetnikih. Vsi štiri se čakali že več let na obravnavo. Skupščina jih je po kratkem razgovoru sprejela.

19. okt. Narodna skupščina je sprejela štiri trgovske pogodbe in sicer z Albanijo, Estonijo, Letonsko in Egiptom. Naši trgovini se je s tem odprl zopet nov trg.

Nato je predsednik g. dr. Korošec prečital kraljevi ukaz, s katerim se toletno zasedanje skupščine zaključuje in je zbornica sklicana na novo zasedanje 20. oktobra.

20. okt. Narodna skupščina se je zbrala k novemu zasedanju. Izvolilo se je novo predsedstvo. Ker prejšnji predsednik dr. Perič ni hotel več predsedstva prevzeti, je bil izvoljen na njegovo mesto Ilija Mihajlovič, za prvega podpredsednika Kujundžić, za drugega podpredsednika Hrasnica in za prvega tajnika Bedjančić.

Kmet in njegovi prihranki.

Naša napaka.

Ena izmed napak našega naroda je, da le preradi težko prislužen krajec z lahkoto damo za malovredno stvar. To se pravi, da več zapravimo, kot je pametno. O tem pričajo gostilne, še bolj zganjarne in težki milijoni, ki jih po teh krajih poženejo. O zapravljanju pa pričajo včasih tudi obleke in pa navlaka mestnih stvari po kmečkih hišah. Razumeti se moramo prav! Ne maramo umazanih ljudi; zanemarjenega dekleta in scapanega fanta bo vsak obsodil. Kar mora biti, mora biti! Toda zelo velikokrat gre tudi obleka čez moči in čez stan — in to je zapravljanje. Te naše napake — zapravljanje — za katerega bi znal vsak našeti zgledov, se moramo zavedati, da se ga vsaj počasi odvadimo.

Hranimo!

Smo pa mnogokrat tudi taki: Če je denar prišel k hiši, se nič ne smili, kadar ga ni, se pa strada. Namesto, da bi se zmeraj delalo po pameti in namesto, da bi vsak gledal po bodočnosti. Ne pravimo, da so vsi naši ljudje taki, da pa jih je le preveč, pa sami veste.

Se več pa je takih, ki pravijo, da nimajo kaj hraniti, ker nikoli ne dobijo skupaj najbolj resnično, da iz malega raste veliko. Brez vinarja in goldinarja! Kdor hoče res hraniti, mora tudi pri malih svotah. Ne sme pa ta denar ležati doma brez haska. Če ga

držiš doma, ga tudi zapraviš. Vsako vsoto, te je tudi majhna, v hranilnico.

Kmet, kje so tvoji prihranki?

Kolikokrat se danes sliši, da mora kmet držati s kmetom. Prav je tako! Toda to se najbolj pokaže ravno pri denarju. Kmet, kje so tvoji prihranki? Ali so v domači kmetijski hranilnici ali so v mestni? Koliko jih je, ki nosijo svoj denar v mestne zavode, da mesto lažje kmeta komandira. Kmetov denar mora v domači kmetijski zavod!

Hranilnice in posojilnice.

Ali pa je varno naložiti doma svoj denar? Vprašamo, katerih zavodov je več propadlo, kmetijskih ali mestnih? Vsak ve, kako je bilo v teh stvarih na Slovenskem. Na kmetih so hranilnice z neomejeno zavezo. To se pravi: vsak, kdor je član hranilnice, je porok za vloženi denar z vsem svojim premoženjem. Torej je denar varen. Hranilnice po kmetih pa imajo tudi namen zbirati denar, da ga morejo posoditi spet kmetu po nizki obrestni meri, kadar kmet denar rabi. Z denarjem, ki ga vložiš v kmetijski domači zavod, res delaš za povzdigo kmetijskega stanu.

Pripomnimo še to, da je pri vsaki hranilnici popolnoma tajno, kdo je vložil in koliko je vložil. Kdor vodi hranilnico na kmetih, prav tako ne sme nič govoriti o vlogah, kot se ne sme pri mestnih zavodih.

Svetovni dan varčevanja.

Tudi drugod po svetu se živo zavedajo, da morajo ljudje hraniti in varčevati, če hočemo, da se dvigne ljudsko blagostanje. Po vsem svetu obhajajo 30. oktobra poseben dan varčevanja. Porabijo ta dan za to, da ljudi opominjajo k varčevanju in da zbirajo denarni zavodi tudi male vsote prihrankov. Spomnimo se tudi pri nas v tem času, kako potrebno je hraniti in zbirati tudi male prihranke.

Ali naj hođi slovenski kmet po drugi poti?

Po vseh deželah vedo, da je moč kmetova v tem, da drži skupaj. Ali naj bo pri nas drugače? Če nočemo čisto zaostati, moramo vedno gojiti in buditi zavest skupnosti. To moramo storiti tudi pri prihrankih. — Drugod vlaga kmet svoj denar v kmetijski zavod, ker ve, da more tam dobiti tudi posojilo po nizkih obrestih. In če ga ne rabi sam, ga rabijo drugi, če ne v tisti vasi, pa drugod. Tako raste v vzajemnosti kmetijska moč.

Glejmo, da bo tudi na Slovenskem tako. Skrbimo, da bodo močne naše hranilnice, da bodo močne vse naše kmetijske zadruge.

Povej drugim!

Marsikdo ne bere teh stvari! — opozori ga na to, da ne gre mimo njega. Reci mu, naj prebere! Marsikdo hitro pozabi; govorite večkrat o tem. Marsikdo ne vzame dovolj resno, vzpodbujaj, da stori prav. Vsem pa velja: Kmet pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

V vsako hišo Domoljuba!

Ugovori zoper davčno odmero.

Novi čisti katastralni donos po določenih novega zakona o neposrednih davkih in z njim v zvezi količnik za predpis direktnih davkov (zemljarine) bil je določen, kakor so bila obveščena vsa županstva, ki so jim bili poslani vsi elaborati (spisi), da jih razgrnejo na vpogled v občinah.

Ni važnejšega posla za naše občine kakor za vsakega davkoplačevalca nego, da prouči ves čeprav dokaj obširni elaborat. Mislimo, da so županstva po navodilih, ki so jih prejela, postopala v interesu vseh davkoplačevalcev Slovenije, ki je trpela pod prebremenitvijo dolgo dobo desetih let.

Ni še potekel določeni rok za pritožbe (ugovore) zoper previsoko določeni količnik za odmero davkov po novem zakonu o neposrednih davkih po izračunjenem čistem katastralnem donosu. Zato bodi opozorjeno še enkrat: Ne le občine, marveč tudi posamezni davkoplačevalci naj se pritožijo zoper določeni novi čisti katastralni donos in zoper količnik na podlagi spisov, ki so razgrnjeni na vpogled pri vseh županstvih.

Važno je, da se vlagajo pritožbe pravočasno, t. j. preden poteče 15 dni — od dneva razpoložitve spisov pri županstvih na vpogled, in da se vlagajo vse pritožbe le pri županstvih, ki morajo na njih potrditi, da so bile vložene tekom 15 dni od dneva razpoložitve. — Vsako nadaljno navodilo je nepotrebno, ker prav v tem vprašanju morajo pokazati občine, da znajo zastopati koristi občanov. Saj so bila o tem menda dovolj poučena. F. K-n.

Ofenziva proti cerkvi.

Hrvatski radičevski časopisi so začeli strupen boj proti škofom in duhovnikom. Ves boj gre za tem, da bi se hrvatsko ljudstvo docela odtrgalo od katoliške cerkve ter se podrglo framasonski komandi, ki se v zadnjem času pri radičevskih in pribičevskih vedno očitneje pojavlja. Hrvatski svobodomiselci se dobro zavedajo, da imajo najnevarnejšega nasprotnika v svojem brezverskem delovanju vprav katoliško Cerkev. Zato z vso silo udarjajo vanjo. Zlasti jih boli, ker se hrvatski škofje pri svoji konferenci, ki so jo imeli v zadnjem času v Zagrebu, niso hoteli postaviti v njihovo framasonsko službo in v službo njihove obupne politike.

Mi ugotavljamo to zato, ker se pri nas v Sloveniji vprav radičevci in žerjavovci delajo tako pobožne, kadar jim to kaže. Njihovo vodstvo, ki je sedaj v Zagrebu in ki ima edino in popolno komando tudi v Sloveniji, jih same najbolj očito na laž postavlja.

Po vsem tem moramo ponovno naglašati: Dober katoličan ne more biti niti žerjavovec niti radičevac, ker baš v zadnjem času zlasti na Hrvatskem najhuje napadajo Cerkev ter ljudstvo naravnost pozivljajo, naj ne hodi k službi božji!

Nauk porušenih hiš.

V Pragi in tudi po drugih mestih se je porušilo nekaj novih hiš, ker so stavbeniki uporabljali slab material, da čim več zaslužijo. Nekatere od teh porušenih novih hiš so bile od komisij že pregledane in spoznane za dobre, drugi dan nato pa so se podrele. Komisije so torej opravile svoje delo silno slabo, a temu se ni posebno čuditi, ker je znano, da si gospoda rada medsebojno pomaga. Kadar gre za gosposke stvari, razne komisije rade zatisejoo eno oko. Včasih vsled ozkih rodbinskih zvez, včasih tudi vsled zasluzka, včasih pa tudi enostavno vsled tega, ker so nekateri uradniki še od nekdanj vajeni, da je vsakemu gospodu, ki ima cilinder, globoko priklonijo.

Čisto druga pa je stvar, kadar imajo razne komisije posla s kmetom. Tedaj pa so silno stroge in natančne ter se ravnajo brezobzirno tudi po najbolj zastarelih predpisih. Takrat ni nobenega prizanašanja in ne zatise se niti pol očesa, takrat mora iti vse strogo po predpisih in naj ima kmet zaradi zastarelosti teh predpisov še tako škodo.

Kako n. pr. v mestih vedno strogo pregledujejo vse, kar pripelje kmet na trg. — Gorje tistemu, ki ne zadosti vsem predpisom tržne oblasti. Neusmiljeno mu zlijajo mleko ali pa zaplenijo blago. In potem pride še kazni. A dostikrat je kmečki gospodar pri tem brez vsake krivde, ker je bilo blago na potu pokvarjeno. Pa je vsaka beseda zastoj.

Nekaj sličnega se vidi tudi pri cenah. Kmet mora vedno prodajati pod ceno in če ga zadenejo vremenske ali druge nezgode, to nikogar nič ne briga. Ker gospoda v mestu hoče imeti vse od kmeta za mal denar, včasih vidiš na trgu gospo, ki ima na sebi zlatnine za tisoče dinarjev ali pa kožuh, ki je veljal tudi več ko 10.000 dinarjev, s kmetico pa se prepira pri nakupu jajca zaradi ene cele krone. Se vedno misli nekatera gospoda, da nima kmet prav nobene druge dolžnosti, kakor da se vse življenje peha in trudi, da bi v mestih dobro in po ceni živeli. V zahvalo pa bi še kmeta zaničevali.

Na mestnih ulicah se vidi ista dvojna mera. Če pride kmet s svojim vozom v mesto, misli včasih kak oblastnik, da je sedaj dana prava prilika, da pokaže svojo moč. Naj se ravna kmet še tako vestno po policijskem cestnem redu, vedno vozi napak. In če se pripeti kaka nesreča, je seveda vedno kriv kmet, ker mestni ljudje vozijo kajpada vedno pravilno.

Včasih se pripeti, da čez noč zapro v mestu kako ulico in kmet mora narediti velik ovinek, ker ni bilo pravočasno razglašeno, da se bo popravljala ta ali ona mestna ulica. Ali bi bila res takšna težava, če bi bile takšne spremembe pravočasno razglašene po okoliških vaseh.

Še celo vrsto sličnih in enakih težav, nepravilnosti in sitnosti mora prenašati kmet, ker še vedno ni povsodi izginila po mestih ona stara mera, po kateri se drugače meri gospodu in drugače zoper kmetu. Čas pa je, da ta dvojna mera enkrat za vselej preneha in da bodo po uradih tudi mestno gospodo tako strogo presojali, kakor

kmeta. In porušene hiše dokazujejo, da je to silno potrebno, ker se je po mestih razpaslo tako dobičkarstvo, da je vedno več sleparije. In sicer tako strašne sleparije, da se podirajo velike nove hiše in da je vedno več nesreč.

Zato je treba, da si vzamejo oblasti nauk porušenihi hiš k srcu in da se njih uradno oko ustavi pred vsem tam, kjer je potrebno in kjer je ogroženo človeško življenje. To pa je zlasti v mestih, ne pa na deželi.

Nauk porušenihi hiš pa tudi pravi, da se z dvojno mero ne pride naprej, temveč da je treba tudi gospodo enako soditi kot kmeta. Zato pa bomo tudi gledali, da zatretno zadnje ostanke iz fevdalne dobe in da bo vladala povsod enaka mera. Pred zakonom smo vsi enaki in to ne sme ostati le na papirju, ampak mora postati tudi v življenju tako.

POLITIČNI ZAPISKI

d Hud poper za radičevce. Radičevci so naprosili nekega češkega politika, naj posreduje pri znanem angleškem politiku Macdonaldu, ki je došel v Prago, da sprejme nekaj radičevskih voditeljev. Radičevci, ki v lastno škodo iščejo povsod pomoči, le doma ne, so pač hoteli angleškemu politiku nasuti peska v oči ter mu razlagati svoje trapaste težave. Ko je Macdonald zvedel, zakaj so radičevci v Prago prišli, jih sploh ni hotel sprejeti, češ, da se ne bo vmešaval v notranje zadeve države, s katero so Anglija in vse angleške stranke v prijateljstvu. Še na dotičnega češkega politika je bil Macdonald vsled povedanega tako hud, da je takoj odpotoval iz Prage. Iz vsega vidimo, da je vpliv radičevcev v zunanjem svetu prav majhen in da store najbolje, ako si za svoje težave poiščejo v bratskem sporazumu prijatelje — doma.

p KDK v Sisku. Radičevci in pribičevci so imeli v nedeljo shod v Sisku. V časopisih so napovedali 100.000 ljudi, sedaj pišejo, da jih je bilo 50.000, poročevalci belgrajskih listov poročajo o udeležbi 10.000 ljudi. Pribičevič in dr. Maček sta udarjala na republikanske strune. Pribičeviču mora že zelo trda presti, da je prisiljen po republikansko žvižgati.

p »Kaj je s Pušenjako?« Pod tem naslovom napada poslanec Pucelj v zadnjem »Kmetiskem listu« našega poslanca Pušenjaka, češ, da z nekaterimi podpisal svoj čas zahtevo, naj zdravniki preiščejo duševno stanje pokojnega Radiča. O. Pušenjak je sicer že dal v tem oziru javnosti pojasnilo, vendar Pucelj trobi s svojo obrabljeno trompeto naprej. Da bo Pucelj še lažje muzicalal, naj ponatisnemo, kaj je pisal »Kmetijski list« z dne 5. novembra 1924, štev. 47. Takole je pisal? »Radič je zadnjo soboto govoril v Zagrebu na shodu krajevne organizacije svoje stranke. V govoru je pobijal vse ono, kar je zadnje dneve poprej oznanjal za resnico. To pomeni, da je Radič še vedno, kar je bil: neresen in nestalen in zato nesposoben za koristno politično delo.« V nadaljnjem stavku

„Srečna zaročenka sem“

pravi razumna Mica. „Zmeraj bom mladostno izgledala, ker RADION prevzema mesto mene najtežje delo v hiši in sicer pranje perila. RADION pere sam in

varuje perilo!“

»Kmetijskega lista«, ki je glasilo g. Pucelja, Radiča pa celo naravnost »norega« imenuje? Če je g. Pušenjak predlagal, da se Radiča duševno preišče, je to veliko bolj taktno, kot pa Radiča meni nič, tebi nič za norega proglašiti, kar je storil »Kmetijski list«, glasilo Pucelja.

d Kako sodi tržaški »Mali list« o politiki radičevcev in žerjavovcev. Med drugim piše: »Zapustiti parlament je zmeraj nevarna reč, ki navadno škoduje več tistemu, ki beži, nego tistemu, ki ostane. To so skušili že močni Cehi pod nekdanjo Avstrijo: vrnil

so se na Dunaj. Hrvatje so v Jugoslaviji že enkrat poskusili z »abstinenco«, pa Radič je spoznal, da to ne more trajati. Tudi sedanja kmečko-demokratska koalicija čuti, da je z odhodom iz nar. skupščine zašla v slepo ulico, iz katere je samo en izhod: nazaj. To je težko priznati, zato se opozicija oprijemlje vsake bilke, da bi pokazala, da se ne boji nikogar in da bo že ena vsem pokazala. Med obupna sredstva je treba šteti pisma in proteste na mednarodno javnost. Svoječasno smo že omenili, da so Hrvatje nesli neki protest na medparlamentarno zborovanje v Berlin. Tudi v

NOVICAR

d Kralj Aleksander je zopet odpotoval v južno Srbijo, kjer ostane po časopisnih vesteh dalje časa.

d Petdesetletnico rojstva je praznoval 19. oktobra prvobornik cirilmetodijske misli, vseučilišni profesor dr. Franc Grivec. Gospodu jubilarntu, ki slovi kot eden najboljših poznavalcev slovanskih kulturnih, verskih in cerkvenih vprašanj, tudi naše iskrene čestitke!

d Šetdesetletnico rojstva je obhajal te dni znani ljubljanski zdravnik dr. Höglner.

d Francoski maršal Franč d'Eperej, ki je vodil pred 10 leti predor solunske fronte, se je z belgrajskih slavnosti na kraljevo željo pripeljal v Ljubljano, kjer je ostal 3 dni. Medtem si je ogledal tudi Gorenjsko, kjer so ga povsod, kakor tudi v Ljubljani navdušeno sprejemali.

d V ponedeljek 29. oktobra ob 9 dopoldne v »beli dvorani« hotela »Union« v Ljubljani občni zbor Prosvetne zveze. Isti dan se bo obhajala desetletnica osvoboditve Slovenije in bo otvoritev slovenske Radio-postaje. Vožnja v Ljubljano in nazaj četrtinska. V ta namen je treba imeti izkaznico Prosvetne zveze. Izkaznice se dobe pri Prosvetnih društvi.

d Za siromašne kraje. Pod predsedstvom predsednika vlade dr. Korošca se je vršila seja ministrov gospodarskih oddelkov. Razpravljali so o zakonih, ki so potrebni, da se pomaga siromašnim krajem. Izvolil se je poseben odbor, ki naj izdela ta zakon. V odboru so ministri Stanič, Markovič in Barič.

d Da se prepreči lakota v Črni gori, je naročil oblastni odbor v Cetinjah 400 vagonov koruze.

d Štirideset let deluje kot igralka pri ljubljanskem gledališču ga. Avgusta Danilova.

d Deželna cesta Radohova vas—Šum̂berk. Ljubljanski oblastni odbor je glede na zgradbo deželne ceste II. reda Radohova vas—Selo—Šumberk pooblastil cestni okrajni odbor višnjegorski, da prične z deli v lastni režiji. H gradbenim stroškom prispeva obl. odbor 50 odstotkov, ki se bodo izlašali na podlagi predloženih obračunov in tehničnega pregleda izvršenih del.

d 14. novembra bo izredni občni zbor Zadružne zveze.

d Orlovski Stadion ob Dunajski cesti dobiva te dni spet popolnejšo sliko svoje moččnosti in vse bolj izrazitejšo podobo umetnine, ki ji niti v zamisli, niti v obsežnosti

Zenevo so potem pisali ob času obnega zboru Društva narodov. In in taki protesti so sicer vladi neljubi, toda Hrvatim nič ne zaležejo. Države, ki so Jugoslovanom prijazne, ne bi dopustile, da bi se taki spori nosili pred diplomatske konference; to mora ostati le notranja reč Jugoslavije. Pa tudi ostale države se zavedajo, da bi mednarodno mešavanje imelo nevarne posledice za svetovni mir. Hrvaški protesti so bili sprejeti hladno in brez kakega uradnega odziva.

doslej ni para v Sloveniji. Tvrdba Ravnihar namreč postavlja na sprednji strani ob Dunajski cesti leseno streho, ki bo res v kras Stadionu tamkajšnji okolici sploh. Vsak izmed kamenitih stebrov, ki so jih postavili v letošnjem poletju, nosi približno meter dolg, izrezljan les valjčaste oblike, na katerih so potem pritrjeni trakovi, ki vežejo posamezne stebre. Na zidu samem pa so položeni mogočni tramovi, pritrjeni z železnimi vijaki na zidovje. Na teh tramovih leže leseni nosilci, na katerih so potem pritrjene deske, ki tako tvorijo lično streho. Cela zamisel in izvedba tega dela, napravlja izredno ugoden in mogočen vtis, ki bo še bolj viden, kadar se na tej strani v zidovju vstavijo tudi vrata, kar se baje zgodi prihodnje pomlad.

d Trgovina s krompirjem in zeljem na debelo. Od ponedeljka 22. oktobra dalje se premesti trg s krompirjem in zeljem na debelo v Ljubljani s Krekovega trga pred Mestnim domom na Sv. Petra nasip, le levi breg Ljubljance od Zmajskega mostu do hiše, št. 27. Dovoz in odvoz se vrši pri Zmajskem mostu.

d Podpore za zidavo šol. Ministrstvo prosvete je dodelilo podpore sledečim šolam: Smihel pri Zužemberku 10.000 Din, Grosuplje 50.000 Din, Kopanj 10.000 Din, Grevnica 20.000 Din in Šinkovturn 10.000. — Pod žerjavovsko komando ni bilo o sličnih podporah ne duha ne sluha.

d Štiri milijone Din je nakazal finančni minister občini Apatin z regulacijo Donave.

d Za zgraditev in popravilo občinskih cest in mostov ter za nujna gradbena dela ob elementarnih nezgodah je sklenil ljubljanski oblastni odbor nakazati 277 tisoč Din.

d Prosvetna oddelka v Ljubljani in Mariboru sta odredila, da bo o Vseh svetih štiri dni prosto in sicer od 1. do včevši 4. novembra.

d Podpore za povzdigo kmetijstva. Ljubljanski oblastni odbor je v ta namen v zadnji seji razdelil sledeče podpore: Za nabavo in vzdrževanje plemenske živine Din 4000; za izboljšanje gnojišč in hlevov Din 3000; za drobnico (ovce) Din 18.000; za škode vsled povodnji in požara ter za nesreče pri živini Din 20.643; za vzdrževanje mrjascev Din 400; živinorejskim zadrugam in središčem Din 2000; za kmetijsko nadaljevalni pouk na osnovnih šolah Din 6000; kmetijskim zadrugam in podružnicam Din 12.000; mlekarškim in sirarskim zadrugam Din 22.000; za ureditev vzornih vinogradov in kleti 12.000; sadjarskim društvom za nabavo sušilnic in drugih potrebščin 22.576; za poliska in travniška melioracijska dela Din 50.000.

d Za sezidavo otroškega zavetišča v Trbovljah je določil ljubljanski oblastni odbor 100.000 Din.

d Pomanjkanje vagonov pri nas in drugod. V Avstriji je nastalo občutno pomanjkanje vagonov: začeli so se veliki prevozi kuriva, ki drugače pridejo šele koncem oktobra in avstrijskim železnicam primanjkuje za prevoz premoga vagonov. To pomanjkanje va-

gonov je povzročilo učvrstitev in povišanje cen premoga. Ze lani začetkom novembra je prišlo do občutnega pomanjkanja vagonov, pa si je morala avstrijska železniška uprava izposoditi vagonne iz Nemčije. V poljski Zgornji Slezijski je pomanjkanje vagonov naravnost katastrofalno in tudi v Nemčiji zadnje čase nekateri premogovniki ne morejo popolnoma kriti svojih potreb. Na Češkem je na primer proti koncu pret. tedna bilo dostavljenih samo 60—70 odst. potrebe. — Iz teh podatkov je razvidno, kako občutno pomanjkanje vagonov vlada tudi drugod, pa se vendar za to ne iščejo vzroki v politiki, ampak v sezizskem povečanju potreb, kar je edino pravilno.

d Pozor, da ne bo škode! Od 1. januarja 1929 bodo v veljavi od dosedanjih znamk samo znamke belgrajske izdaje, ki so prišle v promet januarja 1926. Vse druge znamke ne bodo več veljavne.

d O človekoljubnem delovanju šolskih sester prinaša lep članek »Slovenec z dne 21. oktobra (nedeljski).

d Naši fantje potolčejo v vztrajni vožnji Italijane. Te dni so se vršili v okolici Belovarja na Hrvaškem manevri vse zagrebške armade. Udeležil se jih je tudi novo ustanovljeni kolesarski bataljon, ki je stacioniran v Ljubljani, sestoji iz skoro samih Slovencev in mu poveljuje g. major Jaklič. Manevri so bili vsled skrajno slabega vremena izredno naporni, toda v kljub temu je bilo razpoloženje med vojaštvom izborno. Ko se je vračal dne 15. t. m. navedeni kolesarski bataljon domov v Ljubljano, je prevozil 148 km dolgo razdaljo od Zagreba do Ljubljane v popolni bojni opremi na prošnjo fantov samih v enem dnevu. Vkljub veliki zmuenosti so namreč hoteli pokazati svojo vztrajnost, rabili so pa za to pot le 8 ur in pol. S tem uspehom so naši fantje po komaj enomesečnih vajah daleko potolčki tozadevne uspehe Italijanov in se pokazali za polnoma enakovredne najboljšim evropskim armadam, kjer je uvedeno kolesarstvo že desetletja.

d »Nimamo interesa braniti učiteljstva«, so izjavili te dni žerjavovski kolovodje, čeprav je še danes večina učiteljstva v sokolskih vrstah in pri — Vodnikovih družbi in bi bili tudi sicer žerjavovci v Sloveniji že davno brez vsakega poslanca, ako ne bi imeli učiteljstva za seboj.

d Proti raznim zadrugam, posebno konsumnim zelo ostro piše v zadnjem času »Trgovski list«. Odgovor na vse napade prepuščamo strokovnjakom. Za danes naj le omenimo, da se napredek vsake kulturne države ceni v zelo veliki meri tudi po številu poslujočih zadrug in da še nikjer na svetu ni propadel radi kake zadruge pošten in sohljati trgovec. Boj »Trgovskega lista« proti zadrugam torej kaže vse znake svojejačnega boja izvoščkov proti tramvaju in avtomobilom. Če tak boj pospešuje kulturni in gospodarski napredek naroda in države, je seveda veliko vprašanje.

d Radičevski pretepači so nedavno na shodu v Cetinogradu do smrti pobili dva muslimana. — G. Pucelj je s tem dobil nove tvarine, kako radičevci delajo za ljudi.

d Posebno piko imajo radičevci na prištaše hrvatske pučke stranke. Tako so te dni v Brodu na Savi napadli in težko ranili prištaša HPS profesorja Stjepana Malenico.

Ta slučaj nam je nov dokaz, kakšna svoboda bi vladala v radičevski »vojecanski republiku«.

d Grdobija. Hrvatski liberalci (pribičevci in žerjavovci) se ne boje najgrših laži, kadar je treba osramotiti katoličane. Te dni so prinesli sliko nekega Markovića, ki ga dolže goljufije. Markovića so naslikali v frančiškanski obleki, dasi je civilist, ter so zapisali, da je urednik Orlovske straže, dasi z Orli sploh nič opraviti nima. Ogabno! Čisto po žerjavovsko.

d Kaj je naša sveta dolžnost? Zaveden katoličan ne gre ne v gostilno, ne v drug javen prostoru, kjer se psuje Bog, katoliška cerkev, papež in škofje, kjer se črni in nanada duhovščina, blati vera in pospešuje nenravnost. Na železnici in vse povsod nastopa z vso odločnostjo, ako kdo žali njegovo versko mišljenje s psokvo ali na katerikoli način.

d Sedemdesetletnica. G. Valentin Gostič, posestnik in krojaški mojster v Lukovici št. 23 je izpolnil dne 23. t. m. 70. leto starosti. Vse življenje je bil zvest pristaša SLS, je že nad 30 let cerkveni ključar pri farni cerkvi na Brdu, nad 40 let član gasilnega društva v Lukovici, za kar je prejel lani srebrno kolajno za državljanske zasluge. Bil je več let občinski odbornik ter je pri vsakokratnih volitvah varuh skrinjice SLS. Dalje naročnik »Domoljub« ves čas njegovega obstoja.

d Železniško postajo bodo razširili v Vinkovcih. Dolga bo 12 km in bo veljala 10 milijonov Din. — Sedanja vlada tudi brez radičevcev dela za povzdigo Hrvatske.

d Umrli je pri Sv. Petru pri Mariboru odnotni župnik Matej Starkl, mož izredne delavnosti, velikega znanja in globoke pobožnosti. Star je bil 62 let.

d Na Vačah pri Litiji je umrl trgovec g. Anton Mrva, odličan naš somišljenik.

d Na razbeljen štedilnik je padla. V Trbovljah imajo nekateri navado, da dopuščajo svojim otrokom sedeti na zapečku, ki se nahaja na štedilniku. Ze parkrat se je pripetilo, da je otrok padel iz zapečka na segret štedilnik in se do smrti opekel. Te dni se je zgodil enak slučaj v koloniji na »Njivi«. V hiši rudarja Zorka je sedela njegova osemletna hčerka na zapečku. Naenkrat je padla na razbeljen štedilnik, kjer se je opekla in kmalu nato v grozilih bolečinah umrla.

d Zopet opečen otrok v Trbovljah. Dve in pol letni sinček rudarja Jerneja Ajdiška je padel z zapečka na vroč štedilnik, na katerem je prevrnil vročo vodo ter se tako opekel, da je umrl. Posledica stanovanjske in socialne bede.

d Gospodarsko poslopje je zgorelo posestniku Mihi Dolincu v Smartnem ob Savi. Škode 40.000 Din.

d Štirje požari. V zadnjih dneh je pogorel na Bledu v Zagoricah Čebrov skedenj, v Lescah Pogačarjeva domačija, v Mostečnem pri Makolah gospodarska poslopja Antonu Kodriču, Ivanu Dreo, Mihaelu Stričiču in Julijani Lepej. Škode 250 tisoč dinarjev. V Zg. Hočah je pogorelo novo, pravkar dodelano gospodarsko poslopje Antona Vešnjaka.

d Dve divji mački so ustrelili v gozdnem oddelku Pristova pri Ptujju. Ena tehtla 6 in pol, druga pa sedem kg.

d Umor na Jesenicah. Neznani morilec je ob državni cesti med vasema Hrušico in Plavžem nad Jesenicami pretekli teden ustrelil Cirila Hristovića, dijaka pravne fakultete v Belgradu. Hristovič je bil rojen v Radovištu v južni Srbiji in smatrajo umor kot delo macedonske organizacije, ki ji je bil Hristovič na potu.

d Štiri ure je imel zamude brzovlak, ki je vozil iz Zagreba v Split. Blizu postaje Sućurac je namreč skočil iz tira, vendar ranjen ni bil nihče.

d Sreča v nesreči. Na povratni vožnji iz Oradca se je na nekem nevarnem ovinku v bližini Št. Ilija v Slovenskih goricah prevrnil avto, v katerem se je vozil ravnatelj Kubricht s soprogo in pa gospa dr. Krausova iz Maribora. K sreči je avto tik nad železniško progo ob nekem kamnu obstal. Potniki so ostali nepoškodovani, pač pa se je avto popolnoma razbil.

d En vagon tovornega vlaka je skočil iz tira v tunelu blizu postaje Sušak. Proga je bila pokvarjena v dolžini kakih sto metrov. Noben vlak ni mogel na Sušak in s Sušaka. Razne nesreče na hrvatskih železnicah, v zadnjem času so pa res nekam čudne.

d 4 milijone dolarjev bo podedoval okrajni glavar v Karlovcu dr. Konrad Lipnjah, oče številne družine. Zapustil mu jih je stric v Ameriki.

d Ko je podkurila s petrolejem. V vasi Klek v Banatu je kurila te dni kmetica Franca Kellec s koruznimi storži. Ti pa so bili še sveži in napol zeleni ter se užgati. V nestrpnosti jih je polila s petrolejem ter zažgala. Nastal je res takoj velik ogenj, toda vnela se je tudi obleka kmetice, kmetica pa je dobila hude opekline. Kljub takojšnji zdravniški pomoči je kmetica kmalu zatem umrla za hudimi poškodbami.

d Kadar v postelji kadiš. Strašne smrti je umrl pretekli teden notarski namestnik Bogdan Simčev v Kapusini pri Subotici. Vrnil se je pozno ponoči domov iz neke gostije. Preden se je vlegel, si je prižgal cigareto in pod vplivom alkohola zaspal z gorečo cigareto v ustih. Cigareta mu je med tem padla iz ust in vnela se je posteljina. Ko se je Simčev prebudil, ni imel več moči, da bi

Iznenadeni bodete

z blagodejnim učinkovanjem izdelka „Alga“ v vseh slučajih revmatizma, protina, išiasa, bolečin v kosteh, mišicah in členkih.

Kako naglo in zanesljivo odstranja „Alga“ vsak zobobol in glavobol ali ako Vas trga v sled prehlada po zobeh ali glavi.

Kako naglo in zanesljivo odstranjuje omotico in slabost, prehlajenje — influenco in hripje. Preizkusite vsaj enkrat „Alga“ in postala vam bo najboljša prijateljica skozi celo življenje.

V lekarnah in drogerijah: 1 steklenica s točnim navodilom Din 16.—

Po pošti naročite na naslov: LABORATORIJ „ALGA“, SUŠAK 45.

4 steklenice Din 77.—, 8 steklenic Din 131.—, 25 steklenic Din 320.—

žIMA najboljša in najcenejša pri M. Masterl tovarna žime Stražišče pri Kranju.

se rešil, temveč je pričel samo klicati na pomoč, toda skozi zaprta vrata ga ni nihče slišal. Ko so zjutraj domačini opazili dim iz Simčeve sobe, so vdrli noter in nudil se jim je strahovit prizor. Nekateri predmeti so se goreli, na postelji pa je ležalo zogleleno truplo Simičevo. Ko so ga dotaknili, je takoj razpadlo.

d Med odbijači se je smrtno ponesrečil 30 letni železničar Avgust Spehnik na savskem kolodvoru v Zagrebu.

d Streha se je zrušila. V Starem Bečuju se je nedavno udrila v hiši kmeta Franja Tuskega streha in pokopala pod seboj vso družino. Sosede je opozoril ropot, s katerim se je streha zrušila, ter so prihiteli takoj na pomoč in pričeli odkopavati zasute. Posrečilo se jim je res izvleči izood razvalin Tuskega, njegovo ženo in malo štiriletno hčerko. Otrok pa je bil že mrtev, Tuski pa je dobil težke poškodbe, dočim je žena na čudežen način ostala nepoškodovana.

d Bodite previdni pri otrokih in nikdar ne opustite, da jim tudi pri najmanjšem nerazpoloženju pridenete v mleko ali vodo praška »Magna«. Prašek »Magna« čisti želodec in čreva brez bolečin, prijetno in naglo osvježuje in preprečuje težja obolenja. V vseh lekarnah in drogerijah en zavoj s točnim navodilom 4 Din.

KROJAČI, ŠIVILJE, NESIVILJE!

Tečaj prikrojavanja začetkom novembra. — Zaseb. krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19.

nSk. izobraževalno društvo v Dolu pri Ljubljani priredi v nedeljo 28. oktobra zanimivo igro v 4. dej. »Kraljičina z mrtvim arcem«. Obenem ponovi enodejansko, veseloigro. Pevske točke proizvajata domači mešani zbor. — Povabljeni prijatelji kršćanske prosvete.

n Hrustje pri Kranju. Izobraževalno društvo za Hrustje in okolico uprizori v nedeljo 28. t. m. ob 3 popoldne zanimivo ljudsko igro »Mlinar in njegova hčica«. Prijatelje slovenske prosvete iskreno vabljeno!

n Vsem orlovskim edincem. Tekmovalni red in vaje za leto 1929 (za praški tabor in tekme JOZ) je izšel. Naroča se pri Jugoslovanski orlovski zvezi v Ljubljani. En izvod stane 8 Din 50 se knjižico takoj naroči, pozneje pa znatno več.

n Prosvetno društvo v Hrušici priredi nedeljo 28. t. m. ob 4. igro »Revček Andrejček«. Vljudno vabljeno! — Odbor.

n Tečaja za damsko in moško krojaško prikrojavanje v Ljubljani priredi Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani v zimskem času. Interesenti, krojači in krojačice, naj prijavijo svojo udeležbo v pisarni urada za pospeševanje obrti na Kerkovem trgu št. 10/1, kjer dobe tudi natančnejše informacije. O pričetku tečaja bodo pravočasno pisмено obveščeni.

Zupanstvo Studence nad Sevnico naznanja, da se bo vršil kramarski, konjski in živinski sejem dne 30. oktobra vsakega leta, odnosno na naslednji delavnik, ako pade določen dan na nedeljo. Ker so živinski in kramarski sejmi na Studencu med prvimi, se vabijo kupci in prodajalci, da se omenjenega sejma v čim večjem številu udeležijo.

PO DOMOVINI

RIBNICA NA POHORJU.

Letina jo je pri nas še precej povoljno odredala. Dasi tudi je spomladl nekoliko pritisnil pozni mraz in je za njim suša skušala okrniti poljake prideleke, navzile temu je večina kmetov več namlatala kakor lani. Tudi sadja nam je Bog precej dal, izrečno jabolk, dočim ga lani še za vzorce nismo imeli. Enako smo krompirja precej in lepega nakopali. Z živinsko krmo smo bolj srednje založeni. Sena se je še precej nakosilo, kojega vrednost so lepi solnični dnevi podvojili, z otavo pa se ne moremo posebno pohvaliti. Ne le samo, da jo je po brežinah suša znatno stisnila, splošno kvar nam je prizadejalo deževno vreme. Posledice so, da bo moral tudi naš živinorejec biti s krmo bolj varčen, ne bo pa vplival zadnji nedostatek toliko, da bi se morala živina za vsako ceno riniti iz hlevov. — Tudi hmelj se je odlično obnesel. Navzile temu pa se sliši, da ta pri nas nova pesnoga kmetijskega napredka kraju sorazmerno ne nosi dobička do višine, ki je podnebiti pogum, da se je hmelj nasadil. Vsekako boljši uspehi so letos tudi v tem oziru. Lani sem slišal nekega kmeta govoriti: »Pri tem zlodju sem ravno 5000 Din gor plačal.« Mišlim, da letos enakih odgovorov ne bo na mestu. Še največ je letošnija suša motila naš lesni obrat. Postranske žage so prav malo lesnega blaga proizvajale; pripomniti pa je treba, da je v tem zapadene malone edini dohodek našega kmeta. — Nastopivši oktober je nato že tudi s snegom pobelil naše vrhe, ki pa seveda ni zavzel še stalne oblasti. Ako bi vztrajal, gorje bi bilo potem nekaterim našim kmetom. — Tudi brez vseh nezdog nismo prošli. Pred preteklim tednom je požar ugonobil žago našemu priljubljenemu g. župniku A. Fišer. Ogenj je nastal po neprevidnosti. Iskreno sočuvstvujemo! Zadnji dnevi se vrste s krepko in hladno slabo.

DOBOVA.

V naši fari imamo 3 gasilnih društev in sicer na Vel. Obrežu, Rigonceh, Mihalovcu, Mostecu in v Ločah. V Ločah imajo tudi svojo godbo na pihala, ki prav dobro svira. Vsa gasilna društva so prav delavna. Le na Vel. Obrežu nekaj ne gre skupaj, tako da so morali sta veliki gospod od fajerberjev iz Vidma - nekaj posredovati. V fari imamo tudi podnačelnika pesavske gasilske župe. — Imeli smo nekaj dni jako slabo vreme. Lilo je kakor iz škafa. A glej ga speka, ko se je razlilo, pa reka Sotla prestopi strugo. Ravno ko jeseni, v nedeljo 14. t. m., dere Sotla čez bregove. Ljudje umikajo koruzo, v naglici žanjejo aka, pa voda jih prebitava in vse morajo prepustiti Sotli. Zopet bo precej polta uničenega. In to je skoraj vsako leto enkrat ali celo večkrat. Najhujše je bilo leta 1925 na 1926. Upamo, da sedaj ne bo tako hudo. Nujna potreba je, da se zganje merodajne oblasti in ukrepejo o regulaciji reke Sotle. Ni prijetno, ko prestopi Sotla v malo večjem obsegu, kar se zgodi skoro vsako leto, da imajo v vasi Rigonce v enem delu vodo v hišah, v Ločah pa se morajo voziti s čolni. Istočako napravi Sava pri Čatežu. Ko naraste Sava, in to tudi redno vsako leto, zalije Čatežke Toplice, prehod oziroma prevoz čez Savo je ukinjen. vode se razlize v vas Mostec, glavna cesta je odrezana in takrat je treba vedno potrpežljivo čakati, da Sava upade.

DOB.

V nedeljo 28. t. m. bo po 10. sv. maši odkritje in blagoslovitev spomenika žrtv svetovne vojne iz domačje župnije. Spomenik je delo enega izmed najboljših slovenskih umetnikov, slikarja in kiparja Tineta Kralja. — Cel spomenik bo visok 4 m. — Po 10. sv. maši bo najprej žalni spoved izpred cerkve po vasi, da se z molitvijo spomnimo ranih in se po povratku lepo razvrtijo društva in razni zastopi pred spomenikom. Povabljeni k slovesnosti vsi, katerim je drag spomin na rajne žrtve.

BOROVNICA.

Naše prosvetno društvo praznuje 50 letnico obstoja na praznik Kristusa Kralja, 28. oktobra ob 3 popoldne v prenovljenem »Domu«. Slavnostni govor govornik bo g. dr. Val. Rožič, priznan govornik iz Ljubljane, igral pa bo akademski zborški orkester

(kvartet) tudi iz Ljubljane. Vmea krasne slike iz mučniške Mehike. Končno posvetitev društva Kristusu Kralju. Vljudno in iskreno vabimo vse občane k tej lepi prireditvi.

ST. PETER PRI NOVEM MESTU.

Naša romarska cerkev na Trški gori je v nortražnični vsa prenovljena. Trije slikarji so bili na delu 50 dni. Posebno kraso hito božjo umetniške slike, ki jih je izvršil priznani dunajski akademični slikar g. Kleinert. Ko sta dekoracijska slikarja strgala s sten stari belež sta odkrila v stranski kapeli prav lepe freske, ki so po Kleinertovi sodbi najbrž Kleinertovo delo. Te, nekaj na mokro slikane podobe, so sedaj obnovljene in kaj lepo krase cerkev. Na spomlad ob podružnica še dva okraska. To sta dve starinski sliki, ki ju sedaj obnavlja ljubljanski akad. slikar g. Stern. Za ti umetnini se zanima tudi »Narodna galerija v Ljubljani«, ki vsaki teh dveh slik prisoja vrednost več tisoč dinarjev. — Osem dni je gostovala pri nas higijenska razstava, namenjena skrbnejši negi dojenčkov. Uvodno in zaključno predavanje je imela gospa dr. Konvalinkova. Med tednom je bila obiskovalkam vedno na uslugo zavodna sestra, gdca. Češarkova, ki je v svoji veliki ljubeznjivosti ob prostih urah hitela po vseh, obiskovat dojenčke in matere, nudeč slednjim pouk ter praktične nasvete. — V zvežku šolskega leta nas je zapustila učiteljica ga. Pavla Mundova. Več let je med nami delovala kar najzgodnejša. Ne le, da je bila otrokom v šoli dobra učiteljica, bila jim je srščevček kot praktična kristjana tudi vzorna vzgojiteljica. Omejila se ni le na šolo, temveč z vsejljen je pomagala tudi v Domu pri izobraževanju odraslih, kolikor so ji pač dopuščale družinske razmere. Bog ji bodi plačnik, ljudje pa naj marljivo učiteljico in vzgojiteljico ohranijo v dobrem spominu!

SKOFJA LOKA.

Radio v Društvem domu. V našem društvu se vsak večer zberemo k radiju. Izvrstno čujemo domažsko postajo, pa tudi druge postaje v Evropi nas zabavajo s pestrim programom. Prav posebno zanimivo bo pa v nedeljo, 28. t. m., ko bo slovesna otvoritev ljubljanske radio postaje. Zato bomo že v robotu v veliki dvorani našega doma poslušali pester program iz Ljubljane. V nedeljo popoldne ob 3. pa bomo čuli otvoritveni govor in za tem vse druge zanimive točke programa. Vabimo vse društvenike in vse druge radio-amaterje, da pridejo v nedeljo k nam. Samo 1 Din je vstopnina, da poravnamo z njo tekoče stroške.

PRELOKA PRI VINICI.

Na potevanju po Beli Krajini je zastopnik »Svete Vojske« Fran de Cecco obiskal tudi nas. V ponedeljek, dne 8. t. m. smo imeli v šoli predavanje o treznosti. Mnogo lepega in koristnega smo slišali ter želimo, da bi se pametni nasveti in nauki g. predavatelja upoštevali in tudi izvajali. Šolarji so se splošno odločili za Mlade junake.

SAVA PRI LITIJU.

Ker so se v naši okolici vršila predavanja o treznosti že na Vačah, na Sv. Gori in v St. Lambertu, smo tudi mi prosili »Sveto Vojsko« za predavatelja, ki nam je v nedeljo 14. t. m. poslala svojega zastopnika g. Fr. de Cecco. Zbrali smo se v mežurjuj ter zvesto poslušali govornika, ki nam je v poljubnem govoru razložil velik pomen treznostnega dela zlasti v vzgojem in gospodarskem oziru. Najpotrebnejših takega pouka sicer ni bilo zraven, živahno odobranje navzočih pa je porok, da se bo v bodoče za treznost pri nas več storilo.

KOPRIVNIK V BOHINJU.

Pri nas bomo proslavili desetletnico osvobodjenja s tem, da bomo odkrili spomenik možem in fantom, ki so v svetovni vojni žrtvovali svoje življenje za to osvobodjenje. V župniji, ki šteje 600 duš, jih je dalo življenje za osvobodo domovine 25. Spomenik je umetniško delo ljublj. kamnoseka g. Kumovarja. Odkrilje se vrši po 10. sv. maši. Vabimo k udeležbi tudi okolščane.

DOLENJSKI POTNIK.

Zadnje deževje in nato nastopivši mraz je zlasti v nižjih legah uničil vsa ajda, tako da so dolenski poljedelci letos v resnici tako prizadeti, kakor še niso bili kmalu kako leto. Edino žitna letina je dobro uspeła. Tudi prva košnja za živino je bila še ugodna. Po tem je pa nastopila suša in uničila skoro vsa otava, silno škodovala koruzi, tako da je bil pridelek komaj polovičen, le v nekaterih krajih boljši. Zelo prizadet je tudi krompir, ki se ga je pridelalo komaj polovico običajnih letin. Hudo prizadeva je tudi ajda, ki uspeva le v nekaterih krajih. Prašičja reja se je nekoliko popravila. Vendar so pa zlasti repo zelo poškodovale bolhe, tako da ne bodo nekateri posestniki pridelali za prehrano potrebne kiseline.

V Podgorju se še vedno čujejo odmevi šmihelstopiških volitev. Čujejo se tu in tam grožnje samostojnežev in liberalcev. Še vedno se pecevaljo groje kletvine in zabavljanje zoper pristaše SLS. Naši volivci naj si dobro zapomnijo one, ki sramote naše delo in voditelje naše stranke. Poskrbelo se bo, da bodo prišli taki sramotilci do zaslužnega plečila.

VRHNIKA.

Mladina je naš up in nada. To je kli e naših vzgojiteljev. Orlovsko organizacija pa ima v programu vzgajati mladino za dobre kakor tudi za zaslužne fante in može. Zato se obraba Orel na Vrhniki na vse starše, fante in dečke od 7. leta naprej, da pristopijo v naše vrste. Na fantovski večerih, ki se vrše vsak torek zvečer, se obravnava vsa važna vprašanja, o katerih mora v domašnjem činu biti poučen vsak fant in mož. V telovadnici pa se urijo fante za telesno zdrave in krepke. Telovadba se vrši vsak četrtek in soboto zvečer od 8 do 10. Mladi, to so fantiči od 14. do 18. let, pa imajo večkrat sestanke in redno telovadbo iste dneve kot člani. Orlički pa imajo vsako nedeljo dopoldne ob pol 9 do ¼ 10 v stari šoli telovadbo in vsak mesec enkrat sestanke, katerega vodi č. g. Bertoncej.

Pozivamo vse dobro misleče, da nas podpirajo ter nam radi pošljajo mladino, da se uri in vzgaja v dobre kristanske može.

Opozorjamo vse čitatelje »Slovenca«, da se ob nedeljah dobi »Slovenca« že takoj po prvi sveti maši pri vseh tukajšnjih prodajalcih časopisov.

Ob zimskih večerih je marsikomu dolgčas, zato naj se potrdi ob nedeljah od 9 do 10 dopold. v knjižnico Prosvetnega društva ter si tam izbere knjig vseh naših pisateljev za malo odškodnino. Knjige so najbolj prijetelj.

Radio so tudi pri nas hitro širili. Dos-daj jih imamo že okrog 30. Ako kdo želi informacije o eni ali drugi stvari za nabavo radija, naj se oglasi v Gospodarskem društvu na Vrhniki.

ŠMihel PRI ŽUZEMBERKU.

Blegoslov novega mostu čez Krkov pod Šmihelom se bo vršil v nedeljo 28. t. m. po popoldanski službi božji. Most je napol betonski, to je: ima betonski nosilno zidovje in leseno hrastovo mostišče ter je 1 m 20 cm višji od prejšnjega in 1 m širši. Oporno zidovje je zgrajeno tuko, da se bo lahko, kadar zidujejo ta les, vlija železobetonska plošča. Za most je prispeval občinski odbor trideset tisoč, okr. čestni odbor dvajset tisoč, država deset tisoč dinarjev, vaščani smo pa brezplačno napejali pecak. Tako res hodi občinski odbor po stopinjah bivšega deželnega odbora kramjskega.

SENCUR PRI KRANJU.

Naše prosvetno društvo priredi v nedeljo, dne 23. oktobra, ob treh popoldne v »Ljudskem domu« misijnsko predavanje s slikami. Na predavanju bo prvič nastopil novo ustanovljeni tamburaški zbor pod vodstvom g. Antona Jagolice. Vabimo!

KRSKO.

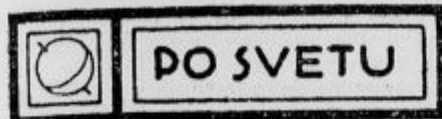
V nedeljo 28. t. m. bo popoldne po službi božji (ob 15.) v Društveni dvorani cerkvene hiše sklopnito predavanje o kat. misijonih. Vljudno vabljeni k obilni udeležbi. — Društveni odbor.

Lovske puške flobert puške, brovinčevke, pištole za straženice psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribiških potrebnih ter umetalni ogenj. — F. K. KAISER, pužkar, Ljubljana, Selenburgova ulica šte. 1.

MIZARJI — OKRASKE ZA RAKVE

in druge mrtvaške potrebnice dobite najceneje pri A. Štiglič, trg. s papirjem, Ljubljana, Sv. Petra c. 2.

Katoliška cerkev.

s Evharistični kongres v Avstraliji. Zadnja poročila o evharističnem kongresu v Sydney-u pravijo, da je bilo navzočih pri vseh velikih pobožnosti nad 250.000 ljudi. Katedrala je prvi dan kongresa imela še za 1.400.000 mark neplačanih stavbnih stroškov (1 marka ca 13 Din). Do večera prvega dne so zbrani verniki darovali za katedralo 420.000 mark. En dan je bil pridržan za otroke. 30.000 jih je prejelo sveto obhajilo. Sploh je bil kongres veličastna proslava sv. Evharistije.

Italija.

s Mussolini se vara. Fašizem upa, da reže zadnje korenine slovenskega življenja v svoji državi. Ko je uničil prosvetne in gospodarske organizacije, se je pa spravil še nad — cerkvene. V svoji drznosti je šel tako daleč, da je odpravil slovenski verouk v šolah. Ker slovenski duhovniki nečejo učiti verouka v italijanščini, ga uče učitelji. Slovenski duhovniki pa zbirajo deco okrog sebe po šoli v cerkvah, na tratih, ali jo obiskujejo na domu. Toda fašizem se silno vara, ako misli, da bo na ta način uničil slovenski narod na Goriškem in na Primorskem.

s Mussolini za kmetstvo. Ministrski predsednik Mussolini je imel v Rimu na

predstavnik kmečkega stanu nagovor o važnosti kmetijstva za narod in državo. Z navdušenjem so poslušavci pozdravili njegove besede: »Storil sem in bom vse mogoče za prospeh kmetijstva in dvig blaginje skromnega kmeta z veliko družino... Napočil je dan, ko je treba dati kmetijstvu milijarde denarja, sicer se ne izognemo gospodarski krizi in rodnemu propadanju, ki že delata drugim narodom tolikšne preglavice.

Razno. Trst dobi 60 milijonov lir posojila. — V Katinari so opravili uspešen sv. misijon. — Požar je uničil velike konjske hleve v Prestranku. Tam redijo konje za armado.

Albanija.

s Pod novim kraljem. Med posameznimi albanskimi rodovi se vršijo spori. Te dni so umorili plemenskega poglavarja Žala Luš Prela. Člani tega rodu so kralju zapretili s krvno osveto. Pri imenovanju kralja albanski narod ni sodeloval. Mussolini ga je kratkotalo imenoval, prej pa si je dal zapisati še pogoje: carinsko zvezo z Italijo, naseljevanje v rodovitnih ravninah po fašistovskih kolonistih, italijanizacija pouka, pomorsko osnovo v Valoni in prepustitev vojaških opornih točk na raznih strateških krajih. Kralju Zogu se ne obetajo dobri časi. V vseh večjih krajih je prišlo že do velikih demonstracij proti tiranski vladavini in proti Italiji. Kraljev dvorec je močno zastražen in vojaštvo se zbira okrog Tirane, kralj se sploh ne upa iz dvorca.

Avstrija.

s Razno. Proračun delavske zbornice v Celovcu znaša 370.000 šilingov (2.960.000 Din). Na enega delavca ali nameščenca pride na leto povprečno 80 Din. — V Vogrčah so predstavljali igro »Dve materi«, v Dobrli vasi »Repošteva«. — Vsaka cigareta in vsak zabožček tobaka ima v Avstriji svojo številko, da je lažje ugotoviti, ako so izdelki slabi, kateri stroj ima napako.

Francija.

s Tudi v Franciji se rušijo nova poslopja. Katastrofa v Vensanu, kjer se je podrla večnadstropna nova stavba, je zahtevala, kakor je sedaj ugotovljeno, 23 smrtnih žrtev. Osem so jih že potegnili izpod razvalin, 15 pa jih še pogrešajo ter ni niti najmanjšega upanja, da bi jih mogli rešiti žive. Razen tega je v bolnici več ranjenih. Samo trije delavci so se še pravočasno rešili iz poslopja, četrti delavec pa je še o pravem času skočil s prvega nadstropja na cesto in dobil pri tem samo majhne poškodbe. Reševalno mostvo je našlo delavca, ki je ležal ranjen pod razvalinami. Oprostili so samo njegovo gornje telo, dočim so noge še pokopane pod razvalinami in so najbrže popolnoma zmečkane. Več dni po preteklo, preden bodo mogli razkopati vse ruševine, ker je treba odpeljati 860 kub. metrov materijala. Pri reševalnih delih je zaposlenih 50 gasilcev in 50 pijonirjev, kateri se v par urah vedno menjavajo. Italijanski poslanik v Parizu je posetil kraj nesreče, ker je večina žrtev

111

Razno.

Koliko mrčesa pobije ptič. Vedno bolj pribaja svet k spoznanju, da nudijo ptiči človeštvu velike koristi s tem, ko ubijajo škodljiv mrčes. Neka medicinska revija poroča, da se je izračunalo, koliko mrčesa pride na enega ptiča. Z električnimi aparati so preskušili, koliko teh živalic je prinesel ptič svojim mladičem v gnezdo. Ugotovili so, da je zapolnil od 3 zjutraj do 6 zvečer 500 krat gnezdo, da prinese mladičem hrane. Starec in starka sta vsakokrat, ko sta se vrnila, prinesla dvojce živalic, tako da je ta par pobil dnevno 1000 mušic in podobnih žužkov. Ptici rabi itak dvainpolkrat toliko hrane na dan, kolikor tehta sam. Seveda se mušice rade sorazmerno hitreje. Tekom pokletja je samo ena muha mati 120 milijonov mušic.

Katarina I, ruska cesarica, ni znala ne pisati ne brati. Pač pa je govorila štiri jezike: rusko, švedsko, nemško in poljsko. Njena hčerka Elizabeta je pisala in podpisovala sklepe in ukaze, ki jih je cesarica zasnovala in narekovala.

Slavko Savinšek:

V goliških plazovih

Povest z gorenskih planin

Po končanem opravilu so se vrnili svatje na Hribarjevinc, da še doma praznujejo pomembni in veseli dan. Ni bilo pripravljeno za hrupno rajanje, še muzike ni bilo nič. Ni še poteklo leto po očetovi smrti in vsi so spoštovali spomin rajkega Hribarja ter niso prav nič tiščali v domače, da bi se slavnost razvila v ples in čezmerno veseljačenje. Saj je bilo radosti in veselja za vse devolj s tem, da sta srečno po vseh prestanih nevarnostih postala mož in žena Matevž in Cilka. Janezu kar ni šla danes beseda iz ust. Samo smejal se je, blaženo smejal, in z lesketajočimi se očmi gledal mladoporočenco, varovanko svojo Cilko in brhkega Matevža. Zdaj je bilo pozabljeno vse trpljenje celega leta, pozabljena muka in boleat, izbrisane iz spomina noči brez spanja in dnevi brez pokoja. Zdaj sije sonce, in veselje in radost sta na Hribarjevini, na tem solnčnem, lepem gruntu. Zdaj se bo šele delalo in oralo, sejalo in kosilo, ko bodo mlade, krepke roke poprijele in pritegnile! Zdaj bo cvetelo in gnalo in kllilo in rodilo, ko bo znoj mladih in v trpljenju skušenih prilival semenom in koreninam, zdaj se bo želo in spravljalo, ko bodo srečne in v solncu uživajoče roke siregle polju in živini, lesu in travnikom!

Mati Hribarca so deset let mlajši. Prvič po dolgem času se jim zopet smejejo oči, ko gledajo srečo svoje edinke in mladega moža poleg nje. O, zdaj bo začetela Hribarjevina! Le ena žalost je v srcu materinem: zakaj ni očeta več, očeta Hribarja, da bi videl

srečo in radost svojega otroka? Božja previdnost ga je poklicala pred časom, v najhujši bridkosti. Ali vendar: dol raz nebo se razgleduje rajniki oče, od Boga doli gleda na svojo in njihovo srečo in je ž njimi kakor živ in kakor nekdanj. Še bolj!

In Lona, stara Lovračeva Lona! Kar siplje iz nje dobra volja in smeh, da je je polna hiša. Ujeda na levo in desno, krotoviči se in nasaja, ali vsaka beseda, še tako ujedljiva, zveni samo v radost.

»Janez, Janez, še naju dveh se prijemlje, kaj, čeprav sva že v letih! Veš, kar pete me srbe in komaj se tiščim za mizo, da me ne zmaga in zavrtile«

»Ej, gospod fajmošter, dajte no, recite Janezu, naj me nikar tako milo ne pogleduje! Saj se mi bo srce začelo tajati. Janez, Janez, pa zal si, zal! Seveda, si se našemil zame, nastava, ki sem za devet dekličev, čeprav že v osmi križ lezem!«

Tilnova mati Meta in Terpina sta tudi na svatovščini. Toda do Mete ne more pravo veselje. Sprva ni niti hotela priti, Matevž je tiščal toliko časa, da je obljubila. Ali v njej gloje skrb za sinom, za Tilnom, ki nima nobene vesti o njem in se boji, da mu bodo težko kazni naložili in ga ne bo videla več. Večkrat kradoma pogleda mladega Rožmanovega doktorja, ki sedi poleg gospoda župnika in jim nekaj pripoveduje. Nakrat pa mladi odvetnik vstane in zakliče v družbo:

»Nekaj bi vam rad povedal, da bo še tistim v veselje, ki so žalostni danes!« Pri tem pogleda Meta, ki ji srce vztrepetava v pričakovanju. Vsi utihnejo. Mladi doktor pa pove:

»Mati Meta je žalostna, ker jo je za Tilna skrb; in tudi Matevž in Cilka ga pogrešata, ker je on predvsem napravil to današnje veselje s svojo zvestobo in moškostjo. Pa naj vam povem! Včeraj je bila obravnava.«

Italijanske narodnosti. Nesreča v Vensanu se je zgodila pod sličnimi okolnostmi kakor v Pragi. Zgradba je bila šestnadstropna iz železa in betona in se je v hipu zrušila. Kakor poroča očividec, se je zgradba razklala od vrha do tal, zamajala za eno sekundo in potem zrušila vase. Izpod razvalin se še vedno čujejo klici na pomoč in stokanje. Graditelj, neki Italijan Provinci, je poskušal izvršiti samoumor.

Poljska.

»Za versko vzgojo. Na Poljskem so imeli krščanski učitelji svoje letno zborovanje. Na tem so posebno poudarili, da se mora vzgoja otrok, če naj bo uspešna, vršiti na verskem temelju. Udruženje je naložilo svojim članom dolžnost, da opozarjajo tudi starše otrok na vrednost in potrebo verske vzgoje.

Amerika.

»Volivni smeh. Američani ljubijo dober dovtip, ki se ga radi poslužujejo tudi v političnem življenju. V sedanjem volivnem boju za predsedniško mesto kroži na primer sledeči dovtip: Na nekem volivnem shodu je republikanski govornik na vse načine hvalil Hooverja in republikansko stranko. Menil je, da je poslušalce tako zelo prepričal za svojo stranko, da je nazadnje naravnost vprašal: »Ali je sedaj še kdo med vami, ki misli demokratično voliti?« Tedaj se dvigne zagorel, žilav kmet in mirno izjavi: »Moj ded je bil demokrat, moj oče demokrat in tudi jaz bom volil demokratično.« Govornik pri tej izjavi ni

izgubil hladnokrvnosti, marveč je hotel na robat način ugnati farmarja. Rekel je: »Kako nespametno je to naziranje! Denimo — prosim, to je le za primer — da bi bil vaš ded konjski tat in istotak konjski tat tudi vaš oče; kaj bi bili vi potem?« Farmar mirno: »Republikanec.«

»Razno. V Clevelandu so umrli: Anton Balantič, doma blizu Preddvora pri Kranju, Marija Skubic roj. Ribič iz Rake na Dolenjskem, Jenny Kržič iz Borovnice. — Na 20 let zapora je bil obsojen Frank Martinčič, ker je zaklal z nožem sorojaka Finka. — Anton Šubelj, operni pevec iz Ljubljane, priredi tekom zime po raznih ameriških mestih več koncertov.

Drobne novice.

»9000 delavcev štrajka v Newjorku. Mestu preti lakota.

»V nemškem Dresdenu je obolelo 52 oseb na legarju.

»Znani angleški delavski voditelj Albert Thomas potuje v Rusijo.

»Čehom bodo dali Nemci v Hamburgu svoboden pristaniški pas.

»Za 15 milijonov dolarjev raznih strojev bo dobila Rusija iz Amerike.

»Za 14 odstotkov bodo podražili vožnjo na železnicah v Avstriji. Francoski vojni minister Painleve je predaval na Dunaju o sporazumu med narodi.

»Prvi sneg je padel v — južni Italiji.

»Vatikan se pogaja z novo kitajsko vlado glede ureditve tamošnjih cerkvenih razmer.

»Mleko se je podražilo na Češkoslovaškem.

»200 milijonov lir je dal nedavno v znanstvene namene ameriški milijonar Rockefeller.

»Iz zrakovlova je padla v visokem gorovju Jungfrau gđ. Gerber iz Berna. Truplo so našli.

»V »kompaniji« hočeta prodajati živo srebro Italija in Španija.

»28.000 Čehoslovakov je prošlo za potni list v Ameriko.

»14 redovnic je dal zapreti novi mehiškanski predsednik Gil.

»Vse dvojezične napise so odstranili fašist na južnem Tirolskem.

»289.000 katolikov šteje kitajsko mesto Peking.

»Umrla je Marija Fjodorovna, mati zadnjega ruskega carja.

»Lakota in meščanska vojna zopet na Kitajskem.

»Albanski kralj Zogu hoče menda postati katoličan, da se bo lahko oženil v Italiji.

»9 vlad, a samo pet ministrskih predsednikov je bilo v 10 letih na Češkem.

»Z 42 možmi se je potopil japonski parnik »Kamčatka«.

»Na severni tečaj s »Zeppelinom« pojde bodoče leto znanstvena ekspedicija iz Stockholma.

»Kupolo sv. Petra v Rimu so začeli popravljati.

»Sporazum je sklenila Prusija z Vatikanom.

»Na Novi Gvineji so ljudožrci pojedli policijo.

»Konkurz je napovedalo avstrijsko mesto Steyer. Denarne težkoče.

»Meto stisne v srca in oko se ji vzkali, Matevž se nagne naprej in napeto posluša v doktorja, ki nadaljuje:

»Sodniki so ugotovili, da ni Tilen izvršil uboja in poskušene umora kakor so ga dolžili, ampak da je le kriv prekoračenega silobrana in pregreška vsled neodoljive sile. Ljubezen sinova do matere, ki je imela izbirati med življenjem matere in finančarja, jim je dejala, da ni ravnal iz hudobije, ampak ker je mislil, da ne more drugače. Zato se je tudi kazni milo glasila: za vse svoje pregreške s tiho-papstvom vred je dobil dve leti zapora.«

Vsem se je kakor kamen odvalilo od srca in v materi Meti je zaživelo upanje, da bo le še videla sina. Enako je bilo očetu Terpinu. Doktor pa nadaljuje:

»To bo hitro minulo. Glavno je, da ne leži na njem madež uboja. Tačas pa bo pozabljeno tudi vse storjeno in Tilen se bo vrnil med vas in bo pričel drugo življenje. Obljubil mi je. Zadnje leto ga je zmordilo in ugnalo in zdaj postaja drugačen.«

In še se k Cilki in k Matevžu nagne doktor in pove.

»Vama pa po meni želi srečo in blagoslov. Pozdravljavas vse, je v duhu danes z nami. Posebno pozdravlja mater in očeta, in gospoda župnika prosi, naj molijo zanj, da bi vdano prenašal, ker silno ga vleče nazaj v Goliško!«

Novo veselje je zavladalo med svatujočimi. Srca so se ugrela, oči so vsem razblestele. Prišli so pevci in pevke z organistom in pesem je začela krožiti med svati. Peli so vsi. Gorenjec rad poje ob vsaki priitki. Goličan še posebno rad. Janez je pomagal, kolikor mu je duša dala. Sedaj se je šele prav razvil. Z njim je pela Lona, da so se čudili vsi, odkod

njen glas. Pozno v večer še se je razlegla vesela pesem raz Hribarjevino v Dobravo in se odbijala v Babji greben in ob plazovih goriških.

Po večerji so se svatje razšli. Zadnja je ostala Lona ki kar ni hotela domov. Najraje bi bila ostala tu, kjer je sreča pognala in ni pusto ko v njeni bajti. Sin jo je priganjal domov. Ko le ni miroval, se je vdala. Ali pod pogojem:

»Šimen, grem, samo tole mi obljubi: da čimprej pripelješ mlado k hiši! Pa kmalu! Da mi ne bo dolgčas pri nas. Bajto podrem, pa ti zidano hišo postavim, da mlade ne bo sram vanjo. Zdaj se je nehal saharin in drugo podobno, zdaj je tudi mene ugnalo, pa naj še tebe, Šimen. Naj te prej sreča pamet, kot je tvojo mater! — Se bož oženil Šimen?«

»Bom.«

»Pa grem domov!«

In je odšla, ko se je težko poslovila in so bile solzne njene oči.

Matevž in Cilka pa sta se umaknila v samoto v dveh, v tisto samoto, ki da duši v dušo gledati, ker sta obe tačas prozorni kakor kristal in se vidi skoz nji prav v dno. Stopila sta k oknu Cilkine kamrice, ko je luna visoko plavalala po nebu in razlivala luč na Golicu in v Dobravo. Vsa zlata je bila bleščeča Golica, pred očmi mladega moža in njegove žene, in njeno zlato je odsevalo v njihovih očeh. A še bolj v srcih! Da sta se svetili in lesketali v tem zlatu, kakor čist plamen in drugo v drugo izgorevali. In najbolj zlato je bliščal plaz od vrha v Belo in najbolj svetlo odseval v dušah mladega zakonskega para v oknu Hribarjevine...

Razingarjev Tine je pridno hodil na ogleda k Jermanu. Manl se je bilo zdravje povsem povrnilo in če so prišli hipni temni trenutki, jih je brž spo-

Najbolj pobožen parlament. Mogoče povemo vsem bravcem novost. V nobenem parlamentu se delo ne začne z molitvijo, kakor samo v Londonu na Angleškem. Predsednik pozvoni, nato vstanejo vsi poslanci: predsednik molli naprej uvodno molitev. Zanimivo je to, da so v parlamentu zastopniki treh strank: konservativcev, liberalcev in delavcev. Ko je imela pred par leti vlado v rokah delavska stranka in je bil predsednik znameniti delavski voditelj Macdonald, je tudi on lepo molil. Sicer pa je znano, da je Macdonald osebno veren mož. Naj navedemo le en zgled njegovega obnašanja. Ko je bil še ministrski predsednik, je šel na počitnice na Francosko. Tam je bil nekoliko povabljen na kosilo grofu Menardu, ki prabodu nikdar ne molli. Zvonec pozvoni in to je znamenje, da je kosilo na mizi. Družina gre z gostom v jedilnico. Ministrski predsednik stoji pred mizo — in ne meneč se za to, kaj delajo drugi — je pobožno opravil svojo molitev in nato sedel.

Zakladi na dnu morja. Neko holandsko podjetje je sklenilo, da dvigne zaklade iz ladje »Lutina«.

Kraljevine Albanije noče priznati Turčija.

Hripa se je pojavila v Turčiji.

Za protialkoholni zakon je glasovalo na Poljskem 239 občin. Le 44 se jih je izjavilo za — alkohol.

Bivši nemški cesar Viljem bo letos dopolnil 70 let.

Novi nemški »Zeppelin« je tehtal pri odletu 121.000 kg.

Zgodba o časopisu.

»Domoljub« da najprej besedo druge-mu. Sam bo nam končno spregovoril.

Sel sem po obljudeni mestni ulici. V prvem nadstropju lepe hiše zažvenketajo šipe na oknu, potem se okno odpre, prikaže se vsa obupana mlada ženska in za njo moški. Naglo in spretno spustita ob zidu lestvo iz voza ter preplašena stopata eden za drugim navzdol. Ulica je bila takoj polna ljudi, da se je ustavil ves promet. Ko sta bila že blizu tal, se prikaže pri odprtem oknu postava starejšega moškega. Ta nameri na žensko revolver in sproži. Žena pade na tla, toda moški jo hoče dvigniti in odnesti. Med tem je pa splezal za njima tudi mož z revolverjem. V trenutku zgine vsem z obraza preplašenost, se primejo za roke in enoglasno naznanijo: Tako se prične roman, ki ga je danes začel prinašati dnevni časopis... Ulica je bila že polna raznašalcev omenjenega časopisa. Tudi jaz sem kupil.

Doma sem časopis prebral in zaradi romana sem ga naročil. Naročenega sem imel 6 let in pol. Do danes. Danes sem ga

pa odpovedal. Ko bi o tem časopisu vedel takrat, ko sem ga prvič kupil, to kar vem danes, ne bi zgubil skoro tri četrtine svojega premoženja. Tako sem pa verjel, kar je pisal o banki, v kateri sem nalagal svoje prihranke, da je najbolj varna, najbolj zanesljiva. List ni prinašal samo velikih oglasov za to banko, ampak je še posebej v spisih povzdigoval njeno vrednost in jo priporočal. Verjel sem do tistega dne, dokler mi ni pošta prinesla sporočila, da do-bim iz te banke samo 12 odstotkov svojega naloženega denarja ker je banka spodila. Tudi moram priznati, da je bil ta časopis kriv, da že tri leta v moji družini ni več tiste blažene sreče, ki je napolnjevala moj dom vse do takrat, dokler nisem nič podvomil o previdnosti božji in posmrtnem življenju in je o moji družini veljalo, da je krščanska. Tri leta pa velja to samo o moji družini, ne pa o meni. Kriv tega je moj dosedanji časopis. S kratkimi opazkami, včasih tudi z daljšimi spisi je zanikal, zavijal ali smešil verske resnice. Začel sem dvomiti. Od takrat nisem bil več eno s svojo družino, zato tudi ni bilo več pravega odkritosrčnega veselja pri nas. — Moram reči, da me je veliko stalo, predno sem vzel dopisnico in sporočil upravi lista, naj mi ga ne pošilja več, in predno sem zapisal obsodbo svojega šestletnega ravnanja. Želim, da bi bili drugi previdnejši.

Sedaj pa naj doda še »Domoljub« svojo pripombo. Nujno potrebno sicer ni, kajti gornje vrstice so tako jasne, da se resnica kar z roko otiplje, resnica namreč, da je slabo časopisje grobokop sreče in blagostanja.

Opisana žalostna zgodba je čisto slovenska. Nič tujega ni v njej. Imamo take slabe časopise in prav tako lahkoverne ljudi, ki se dajo zapeljati od vsiljivih ponudb. Mi bi samo še dodali, da so pri nas poleg tega še taki, ki pri vsem tem, da izgubijo vero in srečo, kar nočejo videti, da je temu kriv slab časopis.

Toda kakor je slab časopis grobokop sreče in blagostanja, tako je dober časopis v ir bogastva in veselja. — Kateri je slab in kateri dober? Papir je enak papirju, črka črki, črnilo črnilu. Razlika je v vsebini, vsebina je pa taka, kakršni so tisti, čigar je list in kakršni so tisti, ki vanj pišejo.

Čisto gotovo niso veliko prida ljudje, ki se dajo podkupiti. Velika večina slabih časopisov je pa podkupljivih. (Če tu govorimo o časopisih, mislimo na njih lastnike in pisce.)

Omenimo samo nekaj zgledov. Kar omenimo o tujih časopisih, velja tudi za slabe domače. Le imena in številke bi bilo treba spremeniti.

Banka v Monte Karlo ob lepi sredozemski obali razdeli letno 2 do 3 milijone raznim francoskim časopisom samo zato, da ti ne poročajo o raznih grdih škandalih in samomorih, ki se tam tako pogosto dogajajo, ampak da celo priporočajo razna podjetja v tem mestu. Bankirji čisto pravilno računajo: če se izve resnica, bomo propadli, zato naj imajo pri našem dobičku nekoliko deleža tudi časopisi, ker ti veliko pripomorejo z napačnim pisanjem, da pridejo ljudje k nam.

O pariških časopisih je znano, da ka-

112

To je bila francoska ladja, ki bi morala l. 1799. pod angleško zastavo prepeljati veliko količino zlata in srebra za angleške vojake v Texelu, a se je severno od Holandske potopila s posadko vred, ki je štela 250 mož. Na krovu je bilo zlata in srebra za 20 milijonov holandskih goldinarjev. (En holandski goldinar je ca. 23 Din.)

Napoleon in ženske. — Za časa francoske revolucije je bila navada, da so imeli vojaki, posebno pa častniki s seboj žene. Ko je Napoleon prevzel vrhovno poveljstvo francoske armade v Italiji, so se razmere takoj spremenile. Izdal je namreč sledeče povelje: Ženske, ki jim vrhovno poveljstvo ne izda posebnega dovoljenja za bivanje pri armadi, morajo v 24 urah zapustiti vojake. Tiste, ki bi zapovedi ne poslušale, bodo namazane s črno barvo in dve uri izpostavljene. Posledice so se poznale takoj: v strahu pred kaznjivo so vse ženske zbežale.

Hitrost vetra. Ko leži človek v hladu drevesnega listja, lahko po njegovem trepetanju ugotovi hitrost vetra. Ako je li-

dilo in razvedrilo upanje na skorajšnjo združitev. Tine je samo čakal, da bo prezidava domače hiše gotova, potem pa je stopil k Jermanovim in poprosil za Mano. Seveda so mati takoj privolili in vzela sta se.

Tudi na tej poroki je bila za teto Lovračeva Lona. Toda kljub razigranosti in dobri volji se ni mogla nič kaj ogreti in razvedriti. Na Matevževi ohceti se je starka nekaj prehladila in nogi sta jo težko nosili. Silila se je sicer in gnala pozno v večer, ali do prav dobre volje se le ni pripehala. Ves čas je čutila neko zbadanje pri srcu in v glavi jo je skelelo, tako da je večkrat nenadoma prebledela. Šele pozno v večer je nekam bolj oživela in se okrog enajstih razigrala v prav židano voljo, da so kar škropili od nje dovtipi in šale in so svatje imeli največje veselje z njo. Pred odhodom je še prav šaljivo voščila mladima srečo in obljubila, da pride drugi dan pogledat, če bo še kaj ostalo od večerje. Odšla je domov sama. Šimen je še posedel med svati.

Pa ni minulo pol ure, ko naenkrat priteče k Jermanovim Hribarjev hlapčič Tonček in plane k Šimnu: »Šimen, brž domov, mati umirajo!«
»Jezus« kriknejo ženske, Šimen prebledi in steče domov. Tonček pa pripoveduje:

»Mati Lona so se pri nas ustavili in še govorili z Janezom, ki je tudi ravno prišel od tukaj in mislil iti leč ter je še pred vrati po vremenu gledal. Pri-dejo Lona mimo in veselo povprašajo, če Janez morda zvezde šteje.

Svoje zvezde sem že seštel, menim, da jih tudi nimaš kaj prida v 3 šteti, jim odvrne Janez in stopi proti njim. Takrat zakličejo Lona: Jezus, pa se zgrabijo za srce.

Kaj pa je, Lona, vpraša Janez. — Tako čudno

me je zbadlo pri srcu, da sem komaj sapo ulovila, jim odgovore Lona z veliko težavo.

Ali hočeš malo vode? Ponudi Janez. Toda Lona odkimajo. — Pa vsaj malo sedi sem na klop, jim pokaže Janez na stol pred hišo.

Ne utegnem! Najbolje je, če grem v posteljo. Že ves dan mi ni kaj prav pri srcu. — Ej, stara sem, stara, in leta upehajo in uženo, Janez, kmalu bova tamle doli, pokažejo proti cerkvi.

Tako hudo pa vendar še ni, tolaži Janez.

O, je, je, samo vidi se mi ne. Čutim pa dobro, odgovarjajo Lona in se poslove. Janez gleda za njimi in nekaj mu pravi, naj stopi za njimi. Res gre. Kar priteče čez nekaj časa domov, me sune iz pograda in zapodi: teci, Tonček, k Jermanovim in povej Šimnu, naj gre brž domov, ker mati umirajo. — Stekel sem dol, Janez pa je poklical še Matevža in Cilko in vsi trije so šli k Lovraču.

Tako je v naglici pripovedoval Tonček svatom. V tem se zaslliš skozi odprto okno zvonček.

»Z Bogom gredo!« opomni Mana in vsi poslušajo. »Pojdimo spremiliti pravijo mati in res se dvignejo svatje ter grede proti Lovraču, kjer je že zbranih precej ljudi. Na durih stoji Janez in pripoveduje zbranim:

»Zdelo se mi je, da je omahovala, pa sem le stopil za njo, ker me je kar gnalo v Jernejevčev kolovoz, naj pogledam. Pridem mimo Jernejevca in grem par korakov dalje, ko nakrat zaslšim stokanje pred seboj. Urno stopim in vidim na tleh ležati nekoga. Sklonim se in spoznam Lono. Bila je pri zavesti ter mi dejala: Janez, za umreti mi je hudo, ne morem dalje. Nisem vedel, kaj naj storim. Brž sem jo pobral in opiral, da sva prišla do bajte. Tam se mi je zgrudila v roke, da sem jo komaj pritiščal

dar pride na dan težja policijska zedeva, ponujajo časopis prizadetim, da bodo ugodno pisali, če jim plačajo primerno vsoto.

O dunajskih časopisih je rekel nemški velepodjetnik: »Avstrijskim časopisom nič ne verjamem, ker vanje lahko spravim za malenkostno ceno vse kar hočem.«

Na Slovenskem je med dnevnimi časopisi »Slovenec« tak, da lahko rečemo o njem, da je dober, krščanski in zato naš.

Kako poslušamo radio.

(Konec.)

Točno pet minut pred določenim časom (15 in pol) je bil zbor mladih radiovednic že na svojem mestu. Ravno prav. Porabil sem tisto kratko predpavzo, da sem jim malo razložil napeljavo radia, da sim jih dostojno opremil za poslušanje, da sem jih opozoril na kukavico, pa smo se lepo usedli in pogledali na program, kaj neki bo.

»Tercet iz Šiške«, bere ena.

Opozorim jih na pravilno izgovarjavo te besede, razložim jim na kratko, kaj je duet, tercet, kvartet, oktet: dva, trije, štiri, osem jih poje ali gode...

»Ze kuka!« zakriči Pepa.

Slovesna tišina. Vse pričakuje, kako bo radio pel. Sopran, alt, tenor ali bas. Bariton komaj poznamo, zato ga ne omenjam.

»Kukavice ni več.«

»Torej mir...«

»Halo!...«

»Kaj pa ta dedec vpije?«

»Le mir!«

Kar na mah se razlije po vseh štirih obrazih blažen smeh in usta in jezik govornika kar sama od sebe: »Aaa, ooo, lepooo — tiho, da bomo bolje slišale!«

In bilo je tiho, tako tiho kakor je bilo v nebesih takrat, ko je Bog Oče vprašal, kdo bo svet odrešil.

»Dve minuti odmora.«

Ravno prav, da je lahko tudi naš jezik prišel do besede.

»Kako je lepo!«

»Kar do polnoči bi poslušala.«

»Jaz tudi!«

»Koliko časa pa bo zdaj pel?«

»Pol ure.«

»Premalo.«

»Kaj bo pa potem?«

»Poglejte.«

Pokažem. Nič več petja. A vseeno je bil sklep storjen: »Bomo pa to poslušale.«

Radio pa je bil toliko galanten, da je ob koncu koncerta iz Šiške slovesno razglasil, da bo po pripovedovanju Radiotetke navrgel spet nekaj petja. Hvala mu!

»Kukavica je prenehala.«

Nov komad — ah, skoro same znane reči. Kar zaletavali smo se od rozmarina do rozic, od rozic do škrančkov, mi smo pa drug drugemu kimali, da vse razumemo.

Radio-tetka...

»Živela je deklica...«

»Aha — deklica.«

»Lepa deklica...«

»Lepa deklica...«

In spet smo ji sledili kakor prej tercetu s pozorno napetostjo.

In ko je radodarna tetka dodala še

zgodbo »Polica in Cefizelja«, je bilo pri nas kakor v šoli. Znane stvari. Tako znane, da se je na koncu slišala pritožba: »Tistega pa ni povedala, da je Cefizelj zadušil že sedem ljudi in tri ženske.«

Morebiti je dobra tetka v naglici res pozabila na to, morebiti so pa poslušalke prezgodaj snele slušalke. Naj bo, kakor hoče; lepo je bilo.

Nekaj minut odmora. Prav toliko, da je prišla lahko razlaga do veljave.

»Kaj pa je humoristično predavanje?«

»V Ljubljani bo predaval neki gospod in bo tako govoril, da se boste vse štiri prav pošteno smejale.«

»Ali bo lepo?«

»Halo!« iz Ljubljane.

»Je že začel.«

Sami resni obrazi. Nalašč zadržujejo smeh. Po že lezejo usta narazen.

»O Marija! Ali si slišala?«

»Oh, Kar smejati se moram.«

»Pravi, da smo tepci: če nimamo radia, smeh se je polegel. Pa samo za malo časa.«

»Ze spet. Oh jeji!«

»Če desetkrat zamahnem s klavirjem, se pa enajstkrat udarim na roko... Ta je pa kunšten.«

»Čakaj, tiho! Kaj pravi?«

»O Bog! Da mu jih ne zmanjka!«

»Pravi: Kupi si ladjo — prav nalašč tako po otročije govori.«

»Konec! Oh škoda!«

In smejale so se Franca in Pavla, Pepa in Julka, da bi bile umala popokale.

»Kaj bo pa zdaj?«

»Poglejte. Igra. Boste vsaj videle, ka-

skozi vrata. — Janez, umrla bom, mi je dejala, ko sem jo na postelj položil. — Samo malo počakaj, da grem po Cilka, sem ji odvrnil in stekel domov. Cilka in Matevž sta brž planila dol, jaz pa v farovž po gospoda. Zdaj jo spovedujejo, a meni se vidi, da ne bo do jutra. Pravi, da ni treba po zdravniku, ker sama ve, da ne bo nič pomagala.

Tako pripoveduje Janez, ko odpro duhovni gospod duri in pozovejo zbrane k molitvi. Hiša se napolni, gospod starko obhajajo, jo mazilijo in pripravijo za smrt. Lona je še vedno pri zavesti. Gospod se še malo pomude pri njej, bolnica jim nekaj naroči in pove, da ima testament spraviljen v stenski omarič ter je vse z bajto vred šimnovo. Potem odidejo gospod in z njimi nekateri. Bližnji ostanejo, med njimi seveda Hribarjevi trije, ker Šimen nima nikogar, ki bi materji stregel. Cilka daje starki ovitke na srce in za nekaj časa se zdi, da je starki bolje.

»Janez, vidiš, saj sem dejala, da ne bom dolgo. Uganila som!«

»Ej, Lona, še si pri moči, še, odleglo ti je. Do jutra boš po spet stara Lona.«

»Ne bo prav tako. Že sama vem, kako je. Samo da sem ležala na kolovozu. Veš, Janez, ti moraš biti pa res povsod zraven! Prej se niso mogli ženiti brez tebe, zdaj umirati ne bodo mogli! meni Lona s šibkim glasom in vendar se zdi, kakor da ji gre v nasmehe.

»Se na onem svetu se boš ujedala vame,« je zavračala Janez.

»Stara ljubezen ne zarjavi; če ne gori, pa tili!« mu šaljivo vrne Lona.

Toda že se ji zresni obraz in z obema rokama se zgrabi za prsi. Sapa jo prične daviti, da mora Cilka z vso silo epirati bolnico, ki bi se rada pognala

kvišku do zraka, a je preslaba in omahne nazaj. Janez prižiga svečo, vsi pokleknejo in prično moliti za sročno smrt. Res že vse kaže, da bo starka izdihnila. Napad noče pojenjati. Vedno huje davi Lono v grlu, obraz ji modri, potne srage ji stopijo na čelo. Oči ji steklene strme predse, krčevito se drži Cilkine roke. Rada bi nekaj povedala, se ji vidi, pa ne more. Nakrat se umiri in trudna omahne nazaj.

Tako leži precej časa. Navzoči molijo dalje za njo. Pa hipoma odpre oči, obrne glavo po klečečih in s slabim glasom pravi:

»Le ugasite le, za nekaj časa, je že bolje.«

In res ji spet odleže za čas. Toda govoriti dolgo ne more. Šimen, ki je ves obupan, se sklanja k nji in jo sprašuje, kako ji je in toži, da ga ne sme samega pustiti, češ, kaj bo počel brez nje. Mati Lona se mu nasmeji in mu rahlo poreče:

»Teško umrem, ker si tak otrok še vedno brez mene Šimen. Da bi se že vsaj oženil!«

In spet čez čas Janezu:

»Janez, ti rad ženiš in možiš druge, daj no, še za mojega velikega otroka se pobrigaj in ga oženi. Če mi ne obljudiš, me bo še v grobu skrbelo zanj.«

»Le brez skrbi, Lona, si bo že tudi Šimen dobil nevesto. Saj ga dekleta rada vidijo.«

»Kaj pomaga, ko pa je kakor otrok, in beži pred njimi. To vem, da brez žene še jesti ne boš znal,« s šibkim glasom opominja Lona in z ljubečimi očmi pozdravlja sina, ki mu gre na jok. Toda že se vnovič pričravlja. Silen napad vrže starko nenadoma kvišku, da jo Cilka komaj ujame. Nov naval ji ne da do sapa, da krill ubožica z obema rokama. Vendar se je usmili Bog — in ji dá čez čas zopet sopsti.

»Jezus, Marija, sveti Jožef!« prosi tiho bolnica.

stje nepremično, tedaj ga sicer ne čutimo, toda vse-kakor obstaja značno valovanje s hitrostjo 3 km na uro. Če se listje lahko premika, tedaj ima veter hitrost 3 km na uro. Če niha vejevje nalahno semintja, tedaj je to slab veter s hitrosijo 16 km na uro. Če pa se vejevje tudi pomalem zviša, tedaj je hitrost 25 km. Še močnejše nihanje vejevja najavlja veter s 30 km na uro. Če pa listje pada z drevoja, tedaj je to že burja s 40 km hitrosti. Če se loml vejevje, je burja narasla na hitrost 50 km. Tornado, ki podira hiše in odnaša strehe, ima hitrost 125 km na uro.

Posiljanje denarja s radom. Posiljanje denarja iz Amerike na Ogrsko je doseglo tak obseg, da je otvorila čikaška državna blagajna poseben ogrski domisni urad. Od sedaj dalje se bo vršilo posiljanje denarja potom radia in tako bo lahko denar v rokah naslovnika na Ogrskem že v 48 urah.

Nimamo vsi enako debele kože. Grnci, rjavokožci in drugi imajo mnogo debelejšo kožo kot na Evropejci. Prebivalci srednje Afrike imajo najdebelejšo na glavi in hrbtu.

ko se mora pri predstavah na našem odru govoriti. Ne kakor bi brali, ampak kakor bi se zares kregale, vse kakor zares. Pa dobro poslušajte!»

Pepa se je nakomatala s slušalkami.

»Kaj je? Ali je že?«

»Ne še. Kukavica — ravno je utihnila.

Hitro.«

In začela se je predstava tam v ljubljanskem studiju, pri nas pa jo je spremljal komentar sledeče vsebine:

»Ze govore.«

»Zdaj se pozdravljajo.«

»Oh, kako se smeja!«

»Nal Zdaj je pa spet eden prišel.«

»Oh, kako se kregajo!«

»Nal Spet je prišla ena ženska.«

»Pa prav tako govori kakor tista Ela iz Ljubljane. Le poslušaj, Julia!«

»Saj morebiti ti je.«

»Poslušaj nol Zdaj se pa za en pasji gobec kregajo. Pravijo, da je zgoraj daljši, spodaj pa krajši.«

»Spet se smeja!«

»Pa so se spet skregali.«

»Ena joka. Pa kako joka! Kar zares joka.«

»Zdaj so pa prišli vsi nazaj.«

»Pogovarjajo se.«

»Spet kreg.«

»Kaj neki bo?«

»Nal Padel je.«

»Po zdravniku gredo.«

»Umrl je. Konec.«

»Škoda, da je že konec.«

»Ah!«

Poslovili smo se od radia, ki je govoril in godel in pel. Med potjo so pa vse štiri zatrjevale, da bi gotovo napravile radio, če bi imele toliko denarja, kolikor ga premore ata doma. Sicer pa bodo varčevale in hranile, da si ga bodo čimprej napravile.

O, zlati vek zdaj radiu še pride...

Radioamater I.

Nove knjige.

Misijonski koledar 1929 je pravkar izšel v zloži Misijonska v Grobljah pri Domžalah. Knjiga, v obliki velike osmerke, zbuja že po svoji zunanosti pozornost. Naslovna slika je tiskana v trobarvnem bakrotisku in je prvo tovrstno delo Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani in torej tudi prvo tako delo pri nas sploh. Naslovno sliko z ladje se poslavljačega slovenskega misijonarja od domačih in slovenske pokrajine je narisal slikar H. Smrekar. Tudi dobarvni koledar, okrasni so njegovo delo. — Skoro vsa vsebina 130 strani obsegajoče knjige obravnava slovensko delo na obširnem svetovnem misijonarskem polju. Prvič imamo v tej knjigi kolikor toliko točen seznam vseh sloven. misijonarskih delavcev od bl. Odorika iz Pordenone (misijonaril na Kitajskem l. 1326—1390) pa do še danes živečih. Poleg vsakoletnih letnih poročil je še mišen spis »Razno« izpod peresa dr. V. Sarabona. Zadnjih 16 strani je v enobarvnem bakrotisku (same slike). Cena 8 Din. Naslov: Ljubljana, Tabor 12.

»Mentor«. Prejeli smo 1.-2. številko tega ljubljanskega dijaškega lista za letošnje šolsko leto. Vsebina je pestra. I. K. Rejcek piše Med Sella in Karibdo, zanimivo dijaško »povest v zgodbah«. Sempronij Tiro, znan že iz lanskega in predlanskega letnika, nadaljuje zgodbe »iz dnevnika starega profesorja«. Iv. Dolence pripoveduje, kaj je doživel letos »Med Nemci«. V. Bohinec poroča o znamenitih raziskovanjih Ignacija Knebleharja v Afriki. Iv. Pregelj daje »Nekaj misli in nasvetov glede memoriranja in deklamiranja na naših srednjih šolah. Členuška: »Ob desetletnici našega osvobodjenja« in »Ob slovesnem trenutku«, poročata o

burnih dneh pred desetimi leti in o otvoritvi nove radijske postaje v Ljubljani, nakar sledi Dolencevi statistični podatki o dijaštvu v Sloveniji. Prav dobra je »Castna beseda«, v »Delu najmlajših«, črtica, ki jo je napisal učiteljčnik Ivan Krstnik. Zelo raznovrstna so poročila in drobni v Naših pomenkih, Knjigah in Reviji, v Nabralcu, ki poroča o zbiranju znamk v šahu ter šolah in ugankah s prav posebno karikaturo o profesorju in njegovem učencu. — Opozarjamo na list slovenske dijaštvo in starše, ki imajo svoje sinove in hčere na srednjih šolah. List tvori srečno vez med šolo in življenjem izven nje. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Gradišče 4 in stane za dijake 30 Din. Za inozemstvo temu odgovarjajoče vsota.

Krsto Odak: Staroslovenska misa op. 12. Cena 8 Din. Izdalo Hrv. knjiž. društvo sv. Jeronima v Zagrebu, Trg kralja Tomislava 20 — Maša je za mešani zbor. — Skladatelj ne išče cenjenih efektov. Maša ima svežo in globoko koncepcijo. Po njej se pozna, da se je mnogo bavil z študijem polifonih del, kar se razvidi po realni melodični liniji poedinih glasov. Toplo se priporoča posebno tudi radi luksuzne izdaje.

Karlo Adamič.

Dr. Božidar Širola: Poslednja pričest (obhajilo) sv. Jeronima. Oratorij za bas solo, mešani zbor, orkester in orgle. Cena 80 Din. Izdalo isto društvo. — Dr. Širola se odlikuje po svojemu posebnemu stilu in ugodnih harmoničnih barvah. — Njegova dela so dobila priznanja v širokem svetu. Tudi to delo zasluži toplo priporočilo po vsebini in nizki ceni. Karlo Adamič.

Radovan Hrasov:

Kjer so brda, kjer so skale...

IV.

Tistikrat so tam gori na Vršiču otvarjali novo planinsko pot na Mojstrovko. Mojstrovka je gora prav na meji Jugoslavije in Italije. Na njenem vrhu stoji mejni kamen in raz nje je lep razgled po dolini Velike in Male Pišence, proti Kranjski gori in Ratečam, ter še na drugo stran v dolino Soče, v Trento, kjer gine naša zemlja in naša beseda, naša pasem, naše vse...

Izredno mnogo je bilo prišlo tisti večer planincev na Vršič, kjer stojita dve koči Planinskega društva. Prva je koča na Gozdu, druga Erjavčeva koča. Obe sta bili prenapoljeni. Pozno v noč so še prihajali mnogi, ki so noč oseedeli in prespali kar v kuhinji in v sobi po klopih ali kjerkoli.

Še nekaj minut od Erjavčeve koče je naša jugoslovanska obmejna straža. Tik ob meji ima postovljeno malo zaslonko kočico. Tu pred kočo stoji noč in dan obmejni vojak ter je vsak prehod meje prepovedan. Meja sama gre z vrha Vršiča strmo dolni na cesto, ki pelje čez sedlo Vršič dolni v Trento. Prav vrh sedla se cesta prelomi in na samih državni meji se začne spuščati nizdol.

Silno dolgčas je tu na meji. Zlasti ponoči. Vsenaokrog mir, tih božji mir, skale, sivo zračno območje, straža pa stoji topa ob koči, da je niti viditi ne takej šele ko prereže tiho noč rezek klic »Stoji!«, snežnaš, da le treba nazaj. Toda niti nazaj zdaj več ne moreš, dokler ti tega straža ne dovoli. Takni so predpis.

Iz голе radovednosti sva jo mahnila tisti večer s tovarišem do te obmejne straže, da vidiva, kako se kaj postopek ustavljanja vrši. — Ko naju je torej straža tako ustavila in sva mirno obstala, je sledil klic: »Jedan stol, drugi napred!« Stopil sem naprej do kočice. Vojak je potem poklical iz koče svojega poveljnika. Mož najbrž ni bil zadovoljen, ko je moral prekiniti počitek in vstati iz voljen, zato je rezko zagodrnjal nad menoj: »Pa šta tražite ovdje?« »Niš, gospod poveljnik! Kar ta sva šla malo naokrog, da se sprehodiva...« »Ajde, ajde, nema šetnje nikakve! Samo se odmah vratite!« Saj sva jo rada mahnila nazaj v Erjavčovo kočo, kar sva hotela in misliha zvedeti in videti, to sva.

Sicer pa so stražniki vljudni ljudje. Ko sem jih bil obiskal par tednov prej in podnevi, smo se pogovorili mnogo zanimivega o življenju tamka na

meji. Povedali so mi, kako občujejo z Italijani, ki jih včasih pridejo obiskat od svoje obmejne koče, ki jo imajo kot za prvim ogrom, pod bregom. Nekod je bila sicer tista koča naša, last »Planinskega društva« (Dom na Vršiču), toda Italijan je požrešen na vsa moč, pa je pobasal še tisto kočo za svojo uporabo. In tako prihajajo njihovi stražniki k našim na mejo, pa se pogovarjajo. Ne prestopijo pa mejne črte niti oni niti naši. Vsak na svoji strani stoji, v svoji domovini, korak vsaksebi, — pa se tako pomenkujejo. Služba je služba, vsak jo vrši svoji domovini v prid. Dokler ne prestopi črte, ki loči dvoje kraljestev, je človek eden in drugi, vreden spoštovanja in vsega. Toda koj ko stopi korak čez to obmejno črto, se vsako spoštovanje in vsaka obzirnost neha: — pred uradno osebnostjo stopi nekdo, pa bil kdorkoli, s katerim je treba postopati po zakonih, ki zanj edino veljajo.

Pravijo, da so v postopanju Italijani stino strogi. Bog ne daj, da bi prestopil mejo na mestih, kjer to sicer ni dovoljeno. Če tudi ima dovoljenje, prav nič ti ne pomaga. Takoj te lahi odpeljejo doli v Trento in naprej v Gorico, preiščejo te in pretipajo na vse strani, zaprejo za par dni in še dobro se takemu izteče, če ni bil sploh — tepen. Potem šele te pod strogo stražo spremijo do meje in vržejo čez. Poveljnik naše straže nas je ob tisti priliki dobrohotno svaril, naj ja nikar ne prestopamo meje, ko bomo lahki gori po Vršiču in okoli njeja. Ker da ima tudi naša straža stroga navodila, da takoj vsakogar aretiraj in odpelje na glavno poveljstvo v Kranjsko goro, kdor bi hotel stopati čez mejno črto.

Sitnež.

»Čudno, čudno, v naši hiši je pa res tako, kot da bi bilo začarano. Nobene stvari ni mogoče najeti in nobena stvar se ae nahaja tam, kamor sem jo položil,« tako je dr. Podmore tarnal oni dan. »In vsemu temu si kriva ti, ker ne znaš držati reda in ne pospravljáš stvari, tako kot bi bilo treba... Da le kakšno stvar odložim, pa že izgine in nikdar več je ne vidim.«

»Kaj pa je že zopet, moj dragi?« Je s skrbjo vprašala njegova ženska.

»Kar pusti dragega pri miru ter mi raje pomagaj moj klubok iskati. Ko sem prišel domov, sem ga obesil na kljubo. Toda ravno tako bi ga lahko vsem štirim vetrovom izročil kajti, kluboka ni pa ga ni.«

»Toda, moj dragi...«

»Sem ti že rekel, da pusti dragega pri miru. Če bi ti bilo v resnici kaj za me, bi skrbela za mojo udobnost, kolikor je to v tvoji moči. Skrbeti bi morala za red v hiši, tako da bi svoje stvari zopet dobil na pravem mestu kamor sem jih odložil. Torej, pomagaj mi klubok poiskati.«

»Toda Tone...«

»Tak, ne stoj vendar tam kot štor in ne zlijaj kot tele v nova vrata, raje mi pomagaj klubok poiskati. Ze pred eno celo uro bi moral biti v mestu, pa sem še sedaj tu. Mar naj se s slamnikom pokrijem, ko pa dežuje, kot bi s škafa vlival? Kaj ne, ti bi naš rada videla, da bi se pred ljudmi osmešil, ko bi me videl s slamnikom v dežju. O, seveda, to bi bilo zate, da bi me imeli za koruzno strašilo, kaj pa da. In vse to samo radi tvoje površnosti in brezbriznosti. Tudi če bi z žebeljem pritrtil kako stvar na mesto, kjer bi jo hotel še drugi dan najti, bi gotovo tudi izginita.«

»Tone...!«

»Res ne vem, kaj mi je napraviti, ako kluboka ne najdem. Ja, povej mi vendar, zakaj pa mi ne pomagaš, da bi ga poiskala. Če ti ne maraš, pa vsaj otrokom reci, naj ga iščejo, čemu jih pa imam. Toda, saj je vse zaman, kaj bi ga iskali, ko pa kluboka sploh ni več ne

svetu. Tako je kot z vsako stvarjo, izgine, kot da bi jo kafra vzela. Potem naj se pa ne jezim. Vse bi stolkel in to po vsej pravici.»

»Tone, prosim te vendar, molči vsaj toliko časa da...«

»Ne, pa ne bom tiho, ne bom molčal, ne. Dosti dolgo sem molčal in ravno radi tega pa je tako pri nas. Sedaj pa ne bom več tiho, povedati hočem, kar mi greni življenje. Ali mu mar ni znoreti, ako človek nekam klobuk položi, potem ga pa ne najde...«

»Tone, klobuk imaš vendar na glavi.«

»Kaj? Na glavi? Kdo mi ga je pa na glavo posadil? To je vse vkup sama zvijača. Pred vsakim sodiščem bi lahko prisegel, da je. Prisegel bi lahko, da ta klobuk ni bil na moji glavi, ko sem ga pričel iskati, ne, ni bil.«

»Neumnost.«

»Ne, ni neumnost ne. Resnica je, bridka resnica. Tako gotovo, kot sem živ, da imam prav. In mene ubogega, težko preizkušeneza moža se drzneš, hočeš vleči za nos, mene bi rada osmešila pred svetom, jaz naj bi bil žrtve tvojih zvijač in to v domači hiši? In skoraj vsak dan? Pripravi se, opoldne, ko se vrnem, ti jih že povem nekaj, ki ti jih gre.«

In planil je skozi vrata ter zaloputnil vrata za soboj.

F. in I. Goričar - „Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 29

nudi razno zinsko blago po sledečih, zelo nizkih cenah: sukno za moške obleke, polvolneno, od 43 Din naprej; čisto volneno od 90 Din; double za zinske sukne od 110 Din; hlačevino in zamet od 38 Din; blago za ženske plašče, v vseh modernih barvah, od 65 Din; velour in pliš za plašče od 120 Din; modni barheuti za obleke in bluze od 16 Din; barheuti za perilo od 10 Din; zinske rjuhe in deke od 44 Din; oboje, koca, raznovrstno kotenino, najboljšje vrste, iriko hlode, srajce, majice od 32 Din; skoke, volneat otroške in velike jopice; pletke, velike ogrinjalka; moške delavne in prazne srajce od 33 Din; dežnike, dobre, od 55 Din naprej; kravate, nogavice, rokavice itd. — Ker dobivamo blago naravnost iz najbolj priznanih tovarnih in ker imamo trgovino v lastni hiši in nam ni treba plačevati visoke najemnine, zadovoljimo pa se z majhnim dobičkom, smo v stanu naše cene, odjemalce postreči z res dobrim in cenim blagom. — Pazite na naš naslov in številko 29 ker le, če tu kupujete, si prihranite mnogo denarja.

»Ali si ji rekel, da je nisi vreden, predno si jo zasnubil. To vedno zelo dober vtis napravi.«

»Sem mislil tako reči, pa me je prehitela z istimi besedami.«

Ona: »Tu stoji v časopisu, da ni več daleč čas, ko bomo lahko v pol ure z eroplanom zleteli v Beograd.«

On: »Da. Toda ti boš pa še vedno dve uri potrebovala, predno boš oblečena.«

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Malo posestvo

se proda pri kolodvoru v bližini mesta. Cena 80.000 Din. Posušite na upravo pod št. 60 „Pri kolodvoru“ 9779.

Sode in kadi

dobite vedno pri Fran Repič, sodar, Ljubljana Tr. o. o. Cene nizke.

Kovaškega vajenca

za sekire sprejemem Naslov se dobi v upravi pod št. 10. 43

Poceni prodaj:

stara pohištvo, o rokli voziček in 2 petrolejski svetilki, F. K. Kaiser peškar, Ljubljana, Selenburgova b.

Bukova drva

lepa in suha, ponudite I. Požanič, Ljubljana, Bohoričeva ulica 5. Telefon 2059. Plačam takoj.

Tri čevljarske stroje

v dobrem stanju prodam - Poizve se: D. Stefanovič, Novomesto.

Čevljarski

pomočnik in vajenec

poštenih staršev, se sprejmeta takoj za kmetijska dela, stalno mesto, z vsjo oskrbo Franc Travnik, Trebnje.

Oglje in hlode

bukova drva kupujem stalno. - Poženko, Sp. Šiška, Ljubljana.

Kovaškega vajenca

krepkega in poštenega iščem. Vsa oskrba v hiši. - Maievč Platiša Log 6, p. Škofjaloka.

Mizarskega vajenca

sprejme Ivan Kuhar, Vičmarje št. 69, Št. Vid nad Ljubljano.

30 tesačev sprejemem

za izdelavo bukovih pragov (švelerjev). — Aat. Burkelca, Laze v Tuhnju pri Kamniku.

Čevljarskega vajenca

prid tega poštenih staršev sprejemem takoj. Jernej Bertonič, Zg. Dobrava 21 p. Podnart

Vajenca

zdravega in poštenega za kovaško obrt sprejme takoj Janko Hočar, Kamnik.

Slamopreznico

za pogosto obrabo ohranjeno poceni p odam. Janez Korošec, Mengeš št. 43

Vajenca

pridnega in poštenega sprejemem takoj za kovaško-podkovsko obrt. Hrana in stanovanje v hiši. Predno-t imajo iz Kamniškega okraja. Pognar Gregor, podkovski kovač, Hudo p. Račonje.

Hiša

dvostanovanj., z gospodarskim postopjem 3 orale zemlje naprodaj iz proste roke. Naslov pove uprava pod št. 10318.

Novo hišo

prodam iz prosteroke v prtiličju z dvema sobama, ter d e kleti, z tpeko krito, njive za pet mernikov posestva. Cena 25 tisoč Din. V bližini postaje Novega mesta. Janez Progar, Dolnje K-mence, Novomesto.

Čevljarskega vajenca

sprejemem takoj ali pozneje. Hrana in stanovanje v hiši. Bačnik Ivan, Glinica 15, Št. Vid nad Ljubljano.

Nemško deteljo

prodam prešano Din 175 kg, Fedor Jefimov Stična.

Mati je prišla v sobo s steklenico rdeč-novega olja. Tonček je poznal to zoprno zdravilo, zato je rekel mami: »Mama, ali lahko pridržite kako skrivnost zase?« Ko je mati pritrdila, je nadaljeval: »Vidite, ricinovo olje je skrivnost zdravja.« — »I seveda je,« je odvrnila mati. — »Torej, obdržite to skrivnost zase,« se je odrezal navihaneec.

Edino najboljši šivalni stroji in pletilni švil, „Dubied“ stroji ter kolesa za rodbino. Obrt in industrija se le Jos. Petelinca Grizner, Adler Najnižje cene! Tudi na obroket Ljubljana blizu Prešernovega spomenika. Pouk v vezenju brezplačno. ne Vtečel a garancija.

Bukove hlode kupi

za industrijsko uporabo domača trdka v vsaki množini. Zahteva se lepa, zdrava, ravna, okrogla in negrčava kvaliteta brez ali z malo rudečega str. Event pride v poštev tudi nakup sto ebege lesa. Išlo v gotovni takoj po prevzemu, dobava od oktobra 1928 do marca 1929. Ponudbe z natančno navedbo množine, kvantitete in na katero postajo se les postavi, naj se naslovijo na upravništvo pod Hlodi št. 9520

Velika izbira usnja in čevljarskih potrebščin

in sicer: krom, amerikalnska juhta, ševro, čra in v modnih poljubnih barvah lak, box, piklingi ter podplati za šivano in zbito delo. Cene nizke, postrežba točna in solidna. Za obilni obisk se priporoča trdka

Franc Erjavec

Ljubljana, Stari trg šte. 11a

Ogromen prihranek izdatkov

za vsakovrstno blago, za moške in ženske obleket, za razno perilo, kamgarne, sukno, blago za ženske plašče, raznovrstne parhete za obleke in perilo

Sezijska razprodaja

Kamgarini za moške obleke od 110 Din, razno sukno za moške obleke od 40 Din, za ženske plašče od 60 Din, volneno blago za ženske obleke, dvojna širina, od 34 Din, različni kambriki od 10 Din, vsakovrstni parhete od 9 Din naprej. Suknena obleka 3-20 m blaga z vsjo dobro podložo

samo 230 Din

Vse navedeno se dobi samo v manufakturni trgovini

IVAN KOS, Ljubljana,

Sv. Petra cesta št. 23

Ne zamudite ugodne prilike! Oglejte si blago!

Veliki **CENIK** ilustrativni dobita razstavl. Z dte vajte ra od skladšča **MEINEL in HEROLD** tovarna glasbll. gramofonov in harmonik R. Luger **MARIBOR** šte. 107

Violine od 85 Din, ročne harmonike od 85 Din, tamburice od 95 Din, gramofon. od 245 Din dalje.

Za jesensko gnojenje se priporoča

Tomaževa žlindra

katero ima na zalogi

GOSPODARSKO DRUŠTVO NA VRHNIKI.

Kupci smo tudi za: **deteljno seme, lizol,** proso, kumno, laneno seme, travna semena, mravljinčna jajca, borovnice i. t. d.

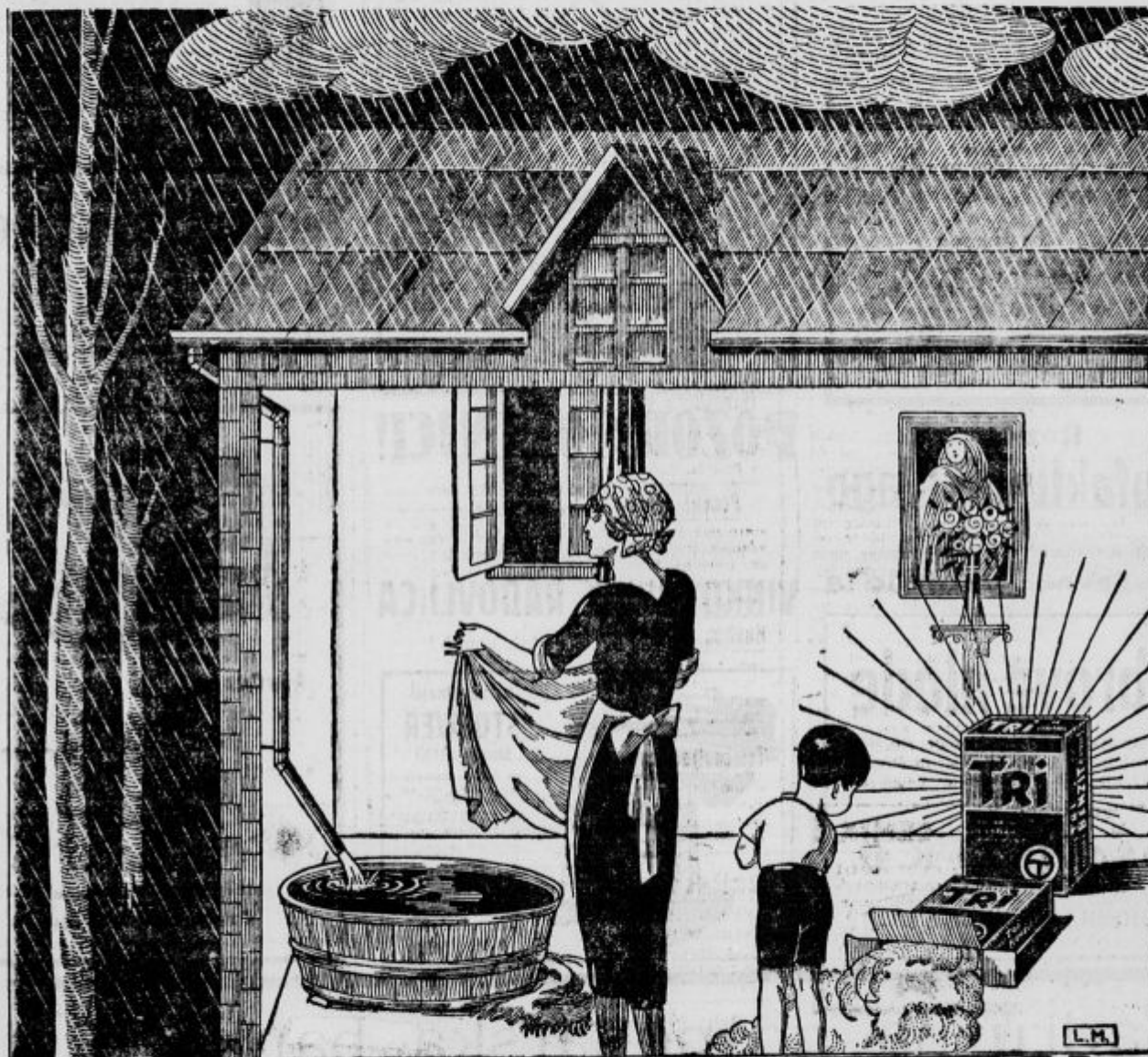
SEVERA Ljubljana

NAMAKANJE S TRI IZPIRANJE Z BENZIT

DEŽEVNICA V LASTNEM DOMU !

TRDA VODA ŽRE MILO !

Povzročā apnene madeže v perilu !

Deževnica

Je mehka voda. — Pri močnem penjenju zajamčuje popolno delovanje pralnega sredstva in tako tudi ugodno poceni pranje. Trda voda je za pranje perila nesposobna, ker naredi milo večinoma neuporabno in tako prepreči penjenje in delovanje pranja.

Mehka voda za pranje!

Najenostavnejše in najboljše sredstvo, da se trda studenčnica ali voda iz vodovodov omehča, je dodatek nekaj TRI. Zatorej:

K vsaki pralni vodi vedno nekaj polnih pesti TRI!

NAMAKANJE S TRI IZPIRANJE Z BENZIT

Oglas.

Ako hočete biti zadovoljni

pridite samo v Tekstilbazar
Liubjana, Krekov trg 10.

Prava angleška flacela	meter po	Din 10—
Belo slov. platno	" "	" 10—
Bel šifon	" "	" 12-50
Češki šnirl barhent	" "	" 15—

Za bručeno čelko in angl. sukno za moške in ženske obleke po najnižjih cenah.

Ostanki po polovičnih cenah
v prvem nadstropju.

Oglejte si brez obveznosti nakupa.

Kadar kupujete
štrange, vrvi, uzde,
afre, špago in druge
vrvarске izdelke
kupujte samo
najboljše blago,
ki ima privezano tu-
ko-le rudečo znamko:

Razno
manufakturno blago
za jesen in zimo
kupite najceneje v trgovini
Anton Savnik, Škofialoka

Gabrove hlode
od 18 cm srednjega premera naprej
in 1 m dolžine dalje v vseh množinah
ali tudi cele gabrove gozde kupimo.
Ponudbe na
„POSAVINA“ K. D.
za trgovino in industrijo
V ZAGREBU, MESNIČKA UL. 17

Brinle in fige

dohite pri

Fran Pogačniku, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36.

Vrhno usnje in podplate

ter blank za sedlarje, kakor tudi vse čevljarске potreščine, vse najboljše kakovosti in po konkurenčnih cenah Vam nudi **ALOJZIJ GRILC**, Novo mesto. - Istotam se prodajajo tudi vseh vrst čevlji, vse domačega ročnega dela. V zalogi ima tudi vse vrste voznih in konjskih pokrival ter kapuc za voznike iz nepremočljivega impregniranega platna. — Ceniki na zahtevo zastoj in prosto poštnine.

POZOR GORENJC!

Ne zamudite ugodne prilike pri nakupu jesenskega in zimskega blaga, katerega vam nudi v obilni izbiri že dobro znana trgovina

VINKO SAVNIK, RADOVLJICA

Prepričajte se o nizkih cenah!

Najpopolnejši!
STOEWER
šivalni stroj
za šivlje, krojače in čevljarje ter za vsak dom.
Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki
L. Baraga,
Ljubljana
Selenburg, ul. 6/l.
Brezplačen pouk.
15 letno jamstvo.

BUKOVA DRVA posudite z navedbo cene
DRUŽBA „LIRIJA“, LJUBLJANA
V LIRIJEVA CESTA ZA GLAVNIM KOLOVDVOROM

O BLEKA
iz modrega sukna 465 Din, krovja 620 Din, kungarna 505 Din, delavsko hlače 58 Din, hlače iz sukna 96 Din, kamurina 100 Din, fantovska obleka iz sukna 160 Din, iz pamučne tkanine 62 Din, ženska sukna double, krojka 350 Din, dolga 500 Din, fantovska suknja 300 Din, klobuk trpežen 56 Din, f m 70 Din, modro 88 Din, iz pliša 125 Din, vz za leže drake 180 Din, vse v najboljši kva-
liteti r za žilja voletgovina
R. STERMECKI, Celte št. 13 Slov.
Zahteva te zastoj takoj iluz rovnati cenik z več tiso slikami. Kar ne uga a se zamenja ali vrno deuar. Naročila cez 500 Din poštnine prosta

Ceneno češko perje

1 kg sivnega opaljenega perja 70 D n, modro belo 90 Din, belo 100 Din, bol že 125 Din n 150 D n, mehko kot puh 20 in 225 D n, boljša vrata 275 Din. Pošiljatec čar ne prosto, proti porzletju od 200 D n, naprej poštnine praso. Vazrec zis onaj. Blago se tudi zamenja in megnjaloh vzame nava. Naročila samo na **BENEDIKT SACHSE**, Lobez št. 17 pri Piznu, Češk slovska. — Poštne pošiljke rabijo in C. skoslovske v Jug slavijo približno 10 dni.

Moderen!
Trpežen!
Krasen!
The Rex Co.
Ljubljana
Gradšče št. 10. — Telefon št. 2168.
Prospekt zastoj!

Zadružna gospodarska banka d. d.
Telefon št. 2057, 2470 in 2979. Ljubljana, Miklošičeva cesta 10 Brzojav.: Gospobanka.
Kapital in rezerve skupno nad Din 16,000.000—, vloge nad Din 300,000.000—.
Izvršuje vse vrste bančnih poslov pod najugodnejšimi pogoji. Prodaja obveznic 7% drž. invest. posojila ter 2 1/2% vojne odškodnine in vseh vrst vrednostnih papirjev tudi na obroke pod zelo ugodnimi pogoji.
Glavno in največje zastopstvo v Sloveniji za prodajo **srečk Državne razredne loterije.**